

Dvisavaitinis iliustruotas Jaunimo Laikraštis. Lietuvos Vyčių Organizacijos Organas

Tomas I

Lapkričio-Nov. 25 d., 1919 m.

No. 14 (71)

Entered as Second Class Matter Oct. 23, 1915 at the P. O. at Chicago, Ill.
Under Act of March 3, 1879.

Published and distributed under permit (No. 528) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By the order of the President, A. S. Burlison, Postmaster General.

"VYTIS" (The Knight)

Published Semi-Monthly by the LIETUVOS
VYČIAI (Knights of Lithuania).

SUBSCRIPTION RATES:

Yearly \$2.00
6 Months 1.00
In Foreign Countries Yearly 2.50
Advertising rates on application. All communications must be addressed:

"VYTIS"

3261 So. Halsted St., Chicago, Ill.

"VYTIS"

Jaunimo Dvisavaitinis Laikraštis

Leidžia Lietuvos Vyčiai.

PRENUMERATA:

Metams \$2.00
Pusmečiui 1.00
Pavienis Numeris ..... .10
Į Užrubežį Metams 2.50

"VYTIS"

3261 So. Halsted St., Chicago, Ill.

MAINOSI LAIKAI IR ŽMONĖS.

ARTINĖDAMI lietuvių istorijos lapus, randame, kad senovėje mūsų tauta buvus labai narsi ir tvirta. Lietuviai ir tada, kaip ir dabar, buvo labai prisirišę prie žemės, mėgo ją išdirbinėti ir iš jos imti maistą. Kaimynai-vokiečiai, rusai, lenkai tuo pačiu metu turėjo karuomenes, jas gerai miklindavo. Jų tikslu, ypač vokiečių-kryžiuočių, buvo eiti į svetimas žemes, sumušti tautas, išdeginti ir sunaikinti jų turtus ir jas pačias pavergti savo valdžion. Bet kiek kartų kaimynai susiorganizavę ir išsimiklinę užpuldavo lietuvių žemę, tiek kartų turėdavo iš jos bėgti sutikę didžiausią nelaimę. O lietuviai, keršindami, tąsyk nueidavo į jų žemes ir atsilygindavę už skriaudas.

Kad lietuviai-artojai sumušdavę išsimiklinusius ir organizuotus militarinėje disciplinoje kaimynus, tai ir liudija mūsų bočių narsą ir tvirtybę. Milžinų pajėgomis, liutų naršybe lietuviai stodavo prieš savo priešus. Tėvynės ir jų pa-

čių laisvė bei gerovė, žalieji miškai, platūs derlingi dirvonai, šeimynų likimas — buvo lietuviu inkvėpimu.

Bet ėjo laikas, mainėsi žmonių likimas. Lietuvių tauta nesulaužoma jokių fiziškų spėkų, liko sulenkta politikinėmis apgaulėmis. Lenkai visų-pirma priviliojo valdonus, ponus ir įvairius didikus. Apsagstė žibučiais, apdalijo titulais ir privilegijomis ir pririšė prie savęs. Paskui vadus ir didikus nuėjo ir liaudis lenkų politiškon, o paskui povaliai, žingsnis už žingsnio, ir abelon vergijon.

Išrodė, kad lietuvių tautos liko tik kunas, o dvasia susigėrė į lenkų. Viskas dėta ir dirbta lenkų vardu ir garbei. Iš lietuvių kilę genijai: Kosciuška, Norbutas, Mickevičius, Kraševskis, Sirevičius, Mateika, Moniuška ir visa eilė kitų vyrų sukūrė lenkams literaturą, dailę ir istoriją. O lietuvių tautai kas teko? — “Duonos paprašius, ji akmenį gavo, priešas švenčiausias teises jos sumynė, išjuokė ją, suviliojo, prigavo... oro ir saulės šviesos jai užgynė.”

Lenkai, išsunkę iš lietuvių garbingiausius sau turtus, kuriais pasauliui didžiuojasi, nupuolę patys ir lietuvius nupuldę, vis-gi dar ir šiandien giriasi pasauliui, sakydami, kad jie lietuvius apšvietę, davę jiems kultūrą, ir jei, girdi, šiandien lietuviai ką turi, tai vis iš lenkų.

Bet praeities istorija yra tikresnė liudininkė, negu saumylės tautos ambicija. Ji mums pasako, kas pribloškė lietuviu dvasią, kas jį pažemino, kas jį skurdino. Baudžiava, plakimai rykštėmis, mainymai šunimis, išniekinimas Lietuvos moterų (yra prirodymų, kad baudžiauninkė mergelė, ištekėdama už vyro, savo skaistybę turėdavo aukoti savo ponui), tai yra svetimų kultūros padaras ir atnaša mūsų tautai.

Mainėsi laikai, mainėsi ir lietuvis. Iš to senovės narsuolio ir pajėgų milžino paliko tik nublankęs šešėlis. Ilgų amžių vergija nulenkė stiprų lietuviu sprandą. Bijo jis kiekvieno svetimo, bijo... savo tėvynėje. Bijo jis žemskio (urėdninko), bučiuoja ranką žemadūšiui raštininkėliui. Prieš visus svetimus jis galvą žemai lenkia bijodamas drąsiau išsitiesti, drąsiau žodį ištarti ir savo teises ginti. Rods kalba ir žalieji miškai, raudomis

bilo į lietuviu širdį, kad svetimi juos kerta, svetur gabena; kalba upės ir laukai, kad čia jo tėvynė ir jo žemė, kad jis čia vyriausias pilietis, o tie svetimi — atėjunai; kalba ir kryžiai pakeliais ir pakiemiais, prieš kuriuos lietuvis giliai nulenkia galvą, o jų Kančia teikia ištvermės ir jėgų. Bet neatitoksta jame dvasia — dvasia senovės, dvasia “sau žmogaus.”

Bet mainosi laikai ir žmonės. Svetimi per daug giliai inleidžia nagus lietuviu vidun. Per giliai mėgina siekti, nes pačios sąžinės graibsto. Susipurtę lietuvis ir svetimi pamatė, kad jis dar nemiršta, kaip jų manyta. O kartą pasiraivęs lietuvis, drąsiau pakėlė galvą. Pakėlė ir išvydo! Išvydo, kiek neteisybės pridaryta svetimų. Pradėjo kovoti už savo teises. Kova ėjo sunki, bet laimėjo. “Išaušo!... Jau žandaras mūsų knygų nebgau do, sukilome iš miego, turim savo spaudą! Korikai susigėdo, o lenkai aptilo — Lietuva prabilo!”

Mainosi laikai ir lietuvių tautos likimas. Buvo laikas, kad bijota, kad nevalia buvo lietuviu vardą ištarti, Lietuva buvo išbraukta iš žemėlapy, šiandien ji vėl užima prideramą vietą pasaulio žemėlapyje ir tautų eilėse. Atbudo lietuviyje ir senovės dvasia. Lietuvos vyrai į eiles sustoję valo savo žemę nuo visų priešų. Dar valanda ištvermingos kovos ir lietuviu Tėvynė vėl bus laisva ir nepriklausoma.

Mokės lietuvis branginti savo laisvę, nes daug ji kainavo. Ilgai jam vaidinsis tolima šiaurė taip ilgai slėgus jo krutinę šaltais ledais. Amžinai jis atmins darbus vakarų kaimyno, paguldžiusio dalį tautos karstan. Tas karstas yra atviras. Lietuvis mato savo brolių jame, bet jo išplėšta sava širdis, o indėta svetima. Vokietis švelniškai priėjo tos širdies ir be triukšmo atliko nežmonišką operaciją. Ilgai lietuvis minės pietų kaimyno santikius, iškaišytus klastomis ir neprietelystės žymėmis. Nuoskaudos ir pašaiapos akmenimis mėtė jį lenkas ir veidmainingai elgėsi. Užmiršęs praeities skriaudas, gerbs lietuvis savo kaimynus, bet praeities istorija teiks patyrimo ateities gyvenimui.

Mainosi laikai ir žmonės!

Tėvynainis.

Svarbus Sumanymas.

Vargiai kuris laikraštis galėtų užsilaikyti vien tik iš prenumeratų. Laikraštį finansiniai remia apgarsinimai. Kai-kurie šioje šalyje laikraščiai apgarsinimams užleidžia didesnę dalį puslapių. Tie apgarsinimai neša pelną leidėjams. Nors juose, tai yra laikraščiuose, telpa įvairūs apgarsinimai, kuriems, rodosi, nebūtų vietos laikraštyje, tačiau leidėjai, gal daugiau domos kreipiantys į "biznio" reikalus, negu į apšvietos, tai jų laikraščiuose ir yra vietos visokiems garsinimams.

Mes, Vyčiai, leidžiame savo laikraštį "Vytį." "Vytis" tai yra mūsų nuosavus laikraštis. Mes visi Lietuvos Vyčių organizacijos nariai, kurioje nunai jau yra virš keturi tukstančiai narių, esame jo savininkai, leidėjai. Ir mes, kaip leidėjai laikraščio "Vyčio," ar klausiamo saves, iš ko mūsų laikraštis "Vytis" užsilaiko? Ar jį finansiniai remia prenumeratai, ar apgarsinimai? Į šį klausimą turime atsakyti, kad "Vyčio" neriam apgarsinimai, o prenumeratai ir-gi nedaug. Kaip matome, tai "Vytyje" nėra apgarsinimų ir taip-pat mažai turi pašalinių skaitytojų. "Vyčio" skaitytojais didžiumoje yra organizacijos nariai.

Kad mūsų organe užleidus didelę dalį visokios rūšies apgarsinimams, tai iš to būtų maža nauda. Mes leidžiame organą "Vytį" ne delto, kad iš jo pelną padarius, bet kad jis neštų apšvietą, dvasinį maistą, o apgarsinimai, kaip kiekvienas žinome, apšvietos žmonėms neduoda. Tad-gi pripildyti laikraštį apgarsinimais nereikėtų. Sulyg mūsų idėjų bei tikslų, tai svarbiausia, kad mūsų organas neštų apšvietą ne vien tik organizacijos nariams, bet ir tiems, kurie nėra jos nariais. Žodžiu sakant, kad iš mūsų organo "Vyčio" semtų apšvietą visa mūsų visuomenė. "Vytis" jai tą suteiktų. "Vytis" stiprintų, gaivintų Tėvynės meilę, jeigu jis tik plačiai pasklistų tarpe mūsų viengėnių, jeigu jis rastųsi kiekvienoje kolonijoje, kiekvienoje lietuviškoje šeimoje.

Paskleisti "Vytį," padaryti jį visuomenės žurnalu, tai labai lengva. Tą galima padaryti lengvai, jeigu tik Vyčiai ir Vytės atmintų, kad esą "Vyčio" savininkai, kad leidžia "Vytį" apšvietos naudai. Jau apie pora "Vyčio" numerių išėjo, kad "Vyčio" Administracija buvo išreiškus nuomonę, kaip "Vyčio" skaitytojų skaitlių padauginti. Tą sumanymą pilnai remia Centro Valdyba; remia ir nariai, nes jau parodė užuojautą prisijudami prenumeratų naujiems skaitytojams. Ligšiol neagitavome už pašalinius skaitytojus, neturėjome agentų, vis tai delto, kad "Vyčio" reguleriškai negalėjome išleidinėti. Dabar-gi, kuomet "Vytį" išleidžiame reguleriškai, kuomet rengiamės žengti į savo spąstuvę, reikėtų gauti pašalinių skaitytojų keturius tukstančius. Šis skaičius labai lengva mums gauti. Tegaunie kiekvienas narys vieną naują skaitytoją. Viena prenumerata vienam asmeniui lengva gauti ir kiekvienas asmuo (narys) tą padarys, jeigu atmins esąs "Vyčio" leidėju.

Laikraštį užrašyti asmeniui, kuris jo neskaito, tai labai svarbu. Kaip sode įsodinta obelis, bei kitas medis išduodantis vaisių, neša naudą savininkams, taip laikraštis, pasiųstas į naują koloniją, naują šeimyną duoda dvasinį maistą. To laikraščio idėjos pradeda skleisti ir vienas po kito ima tą laikraštį ir seka jo skleidžiamą mintį. Čia nekalbame tik spėliodami, bet esame pilnai tą patyrę, kad jei laikraštis kokioje kolonijoje pradeda lankyti nors vieną asmenį, tai nuo to taip išsiplatiną, kad beveik kiekvienoje grįčioje randasi. O tie žmonės, skaitydami tą laikraštį, persiima jo dvasia. Tad mes, paskleidę "Vytį", supažindinsime žmones su savo reikalais, gaivinsime juose Tėvynės meilę, nes "Vytis" yra tas šaltinis, iš kurio triška mūsų tautos meilė. Apie jį kas-kart vis spiečiasi gambiausios literatų plunksnos.

Kaip išplatinti "Vytį"? Kalėdų šventės artinasi. Yra žmonių paprotis duoti dovanas savo draugams. O čia ir yra proga išplatinti "Vytis," kiekvienam Vyčiui užrašant jį me-

tams savo draugams kaipo Kalėdų dovaną. Ši dovana būtų didelės vertės, ją asmuo varėtų rankose per ištikus metus. Kas dvi savaitis asmenį aplankytų draugo dovana.

Vieną gražiausių dalykų būtų tas, kad amerikiečiai, ypač Vyčiai, neužmirštų dovanomis aplankyti savo brolius už jurių — pasiųstų jiems Kalėdų dovaną "Vytį." Siųsdami jiems "Vytį," busime tikri, kad jie mūsų dovaną gaus. Šiomis dienomis daug gauname prenumeratų. Jas užsako amerikiečiai savo artimiems Lietuvoje. Lietuvoje laikraštis, ypač iš Amerikos, tai yra labai brangintinas. Tad, Vyčiai ir Vytės, pasiųskime nors po vieną prenumeratą į Lietuvą. Teskleidžiasi mūsų organas "Vytis" Tėvynėje. Tevieni jasi mūsų troškimai, norai su gyvuojančiais lietuviais Tėvynėje. Siųskime savo organą į visus Lietuvos miestus, kaimus. Teapreiškia jiems mūsų meilę link Tėvynės-Lietuvos!

"Vyčio" prenumerata, siunčiant į Lietuvą, kainuoja tik \$2.50 metams. Šioje šalyje — \$2.00. Po Naujų Metų Centro valdyba žada padidinti prenumeratos kainą. Ligi Naujų Metų bus ta pati kaina. Siunčiat prenumeratas galima siųsti kaip kitas mokestis. Čekius rašyti Centro Izdininko vardu, o siųsti Centro Raštininkui. Galima siųsti ir "Vyčio" Administracijai.

Nežinome, ar įsikunys šis mūsų sumanymas plačiai, bet mes ir neabejojame, kad Vyčiai neparemtų savo organo. Jeigu įvyks taip, kaip viršuje kalbėjome, tai ligi ateinančio aštuontojo Seimo dvigubai pašildaugintų "Vyčio" skaitytojai. Tiek turėdami skaitytojų, drąsiai ineitume į savo spaustuovę. Meldžiame visų kuopų išrinkti asmenis, kurie rupintųsi šį darbą varyti pirmyn. Visas pasekmes Centras praneš organe, kas ir kiek gaus prenumeratų.

Laukiame kuopų ir narių parėmimo šito naudingo darbo.

Centro Raštininkas.

LIETUVOS MILITARINĖ MISIJA AMERIKOJE.

Lapkr. 11, 1919.

Specialis Užreikšimas

No. 3

1. Lietuvos Militarine Misiija gavo rezoliuciją, priimtą Amerikos Lietuvių Tarybos ir Tautinės Tarybos bendrame posėdyje. Rezoliucijoje pažymima, kad A. L. Taryba patvirtino ir ant toliau kapitoną J. Bielskį, vyriausį Lietuvos Liuosybės Sargų organizatorių, o Tautinė Taryba nuo savęs išrinko į tokį pat ofisą kapitoną V. Lazdyną.

2. Bendrame Tarybų posėdyje abudu minėtieji asmenys liko užgirti ir kaipo tokie rekomenduoti Lietuvos Militarinei Misijai.

3. Todėl, šiuomi minėtieji abudu oficialiai lieka Misijon priimti ir paskirti jiems pavestas užduotis sąžiningai pildyti.

Įsako

Gen. Juododis,

Lietuvos Armijos Generalio Štabo Narys ir Lietuvos Militarinės Misijos Viršininikas.

(Antspauda)

Charles A. Sloane,

Leitenantas Inž. Korpuso, Misijos Sekretorius.

LIETUVIŲ DOMEI.

Talkininkų Valstybių nuskirtoji Komisija rubežiams nustatyti, turės pradėti savo darbą tuoj, kaip tik Tautų Lyga ims veikti. Lenkų, vokiečių ir rusų valdžios šeimininkauja Lietuvos rubežiuose; it pelės jie griaužia mūsų valstybės pakraščius. Jei jų elgimasis nebus sustabdytas ir jei išiveržėliai nebus nustumti už Lietuvos rubežių, tuomet Lietuva mažai turės progos likti pilnai nepriklausoma valstybė.

Laikas sukrusti prie darbo.

Kiekvienos minutės užtęsimas gali reikšti netekimą gabalo Lietuvos teritorijos. Kiekvienas ir visi lietuviai privalo savo dalį atlikti. Jei negali važiuoti Lietuvon ir kariauti, tuomet tegul tavo dolieris atlieka tavo darbo dalį prie išgelbėjimo Lietuvos Respublikos.

(Pasirašo) *Juododis.*

KAP. Dr. J. J. BIELSKIS ir O. P. AKUCEVIČIUTĖ.
 Susijungė moterystės ryšiu lapkričio 18-tą dieną š.m.
 šv. Petro ir Povilo lietuvių bažnyčioje Homstead, Pa.
 Dr. J. J. Bielskis Vyčių organizacijos pirmininkas ir žino-
 mas visuomenės veikėjas; O. P. Akucevičiūtė prakilni lietu-
 vaitė. Susikūrė nauja šviesi, prakilni lietuvių šeimyna.
 Ilgiausių jai metų!

◀ Kalbos Dalykai. ▶

GERBIAMOJI REDAKCIJA!

Skaitydamas lietuviškus Amerikoje leidžiamus laikraščius esu pastebėjęs klaidų, kurios, mano nuomone, reikėtų pataisyti. Kai-kurie painūs kalbos dalykai jau yra užtenkamai paaiškėję, todėl malonėkite priimti šias pastabas.

Su didžia pagarba

Kun. J. Laukaitis.

A.

I. Graikų bei lotynų kalbų būdvardžiai lietuvių kalboje.

1. *Idealas, ideali, idealu; realus, i, u; normalus, i, u; absoliutus, i, u; pozityvus, i, u* (teigiamas, a, a); *negatyvus, i, u* (neigiamas, a, a); *subjektyvus, i, u; fiktyvus, i, u; administratyvus, i, u.*

a) Negalima vartoti: *idealis-ė, realis-ė, normalis-ė, egzekutyvis-ė* (vykdomasis), nes tai būtų lietuvių kalboje ne būdvardžiai, tik daiktavardžiai, kaip antai: *miegalis-ė, snaudalis-ė, senis-ė*, ir t.t. Pagaliaus mums yra reikalinga šios rūšies būdvardžių būvardė gintis, kurios iš *idealis-ė, realis-ė, normalis-ė* nieku būdu nepadarysi. (Kaip čia viskas gražu, idealu! Nenormalu taip elgtis).

b) Negalima vartoti nei: *ideališkas, normališkias*, nes galūnė—*iškas* lietuvių kalboje visai ką kita reiškia, pv. gyvulio gyvenimas ir gyvuliškas gyvenimas (toksai kaip gyvulio).

2. Lietuvių kalboje turime šalia *rūkštus, saldus, palaidas* ir t.t. *rūkštins, saldinis, pa-*

laidinis, jei norime pažymėti nuolatinę, pas-
tovią daikto ypatybę, kaip antai: rūkštinis,
saldinis obuolys, palaidinis rūbas. Todel ša-
lia *idealus, normalus, realus* galime sakyti ir
idealinis, realinis, normalinis; pv. realinė
gimnazija, specialiniai kūrsai, moralinė teo-
logija, ir t.t.

3. Šalia *subjektyvus, objektyvus, akty-
vus, fiktyvus, administratyvus* ir t.t. gali
būti ir *subjektingas, objektingas, aktingas,
fiktingas, administratingas* ir t.t., pv.: tai jo
subjektinga arba subjektyvi nuomonė, akty-
vus arba aktingas draugijos narys, visas
aprašyta fiktyviai arba fiktingai, apskritis
yra administratyvinis arba administratingas
vienetas (anaiptol ne vienata).

4. Kas turi proto, išminties, turtų, tas
protingas, išmintingas, turtingas. Jaunikai-
tis, turįs idealų, yra *idealingas*, bet nieku
būdu negalima sakyti: normalingas, realin-
gas, aktualingas, nes galūnė—*ingas* gali būti
kergiama tik prie daiktavardžių.

B.

1. *Praktingas, kritingas, logingas* žmo-
gus, *estetinga* išvaizda, *etingas* jausmas,
energingas vyras, *simpatingas* jaunikaitis,
religingas tauta, *ekonomingas* gyvenimas,
matematingas apskaitymas plg. protingas, iš-
mintingas, širdingas vyras, naudingas daik-
tas, nesveikatingas, pavasaringi (liesi) ar-
kliai ir t.t.

2. Negalima sakyti: praktikingas, logi-
kingas, nes graikų kalbos galūnę atmetame
ir jos vietoje dedame lietuvišką.

3. Žmonių kalboje randame šiokių pasa-
kymų: žiemos ir žieminiai, vasaros ir vasa-
riniai, išeišos ir išieginiai rūbai, namų ir
naminiai darbai, metų ir metinė šventė,
aukso ir auksinis žiedas, plieno ir plieninis
kalavijas ir t.t. Todel galima sakyti: *politi-
nis* ir *politiniai* reikalai, *praktikos* ir *prak-
tiniai* darbai, *matematikos* ir *matematiniai*
uždaviniai, *ekonomijos* ir *ekonominiai* rei-
kalai, *religijos* ir *religiniai* dalykai, *istorijos*
ir *istoriniai* veikalai ir t.t.

4. Ponas elgiasi poniškai (taip kaip po-
nas), gyvulys—gyvuliškai, praktikas—prak-
tiškai (-taip kaip praktikas); logikas—logiš-
kai, matematikas — matematiškai, kriti-

kas—kritiškai, ekonomas—e k o n o m i š k a i
(-taip kaip ekonomas). Bet ir ekonomas gali
gyventi neekonomingai (plg. neišmintingai)
ir matematikas gali apskaityti ką nemate-
matingai (plg. ir paleistuvius gali pasielgti
nepaleistuvingai, ir veidmainys — neveid-
mainingai).

II. Būdvardžiai su galūne—*iškas*.

1. *Gyvuliškas* gyvenimas (-toksai kaip
gyvulio), *nežmoniškas* pasielgimas (ne to-
ksai kaip žmonių), *broliška* meilė (tokia kaip
broliu), *nežemiška* šiaurės pašvaistės šviesa
(ne tokia kaip žemės), *lietuviški* sūriai (-to-
kie kaip lietuvių), *lietuviški* laikraščiai (to-
kie kaip lietuvių, vadinasi yra leidžiami lie-
tuvių kalba), *lietuviška* anglų kalbos grama-
tika (vadinasi, parašyta lietuvių kalba),
šikšna *šikšniškai* išdirbta (taip kaip šikšnai
pridera), gero ukininko laukas įdirbamas
daržiškai (-taip kaip daržas), ir t.t.

Iš žmonių kalbos matyt, kad galūnė *iš-
kas* reiškia vien panašumą.

2. Susirinko trys *vyriški* ir penkios *mo-
teriškos*. Čia *vyriškas* ir *moteriška* reiškia
žmogų, turintį vyro ypatybių, nežiūrint, ar
tai bus jaunas ar senas, vedęs ar nevedęs,
jauna, ar sena, ištekėjusi, ar netekėjusi.

(“Karališka giria” yra aklas vertimas
iš lenkų kalbos — “królewski las”).

3. Dar turime žmonių kalboje šiokią pa-
sakymą: jis nieko mėsiška nevalgo, valgo
vien pieniška. Čia *mėsiška* ir *pieniška* reiškia
valgį, padarytą iš mėsos ar pieno, su mė-
sa ar pienu arba pačią mėsą, patį pieną.

Bet šios išimtys nieku būdu neleidžia
mums vartoti rašomojoje kalboje įsigalėju-
siųjų naujadarų: *kuniškas* ir *protiškas* dar-
bas (-kūno ir proto darbas), juk niekas ne-
sako: *kojiškas* ir *rankiškas* darbas; *moksliš-
kas* veikalas (-mokslo veikalas); jis tai *moks-
liškai* išrodė (-mokslingai, plg. išmintingai,
protingai), arba: mokslu išrodė (plg. jis savo
protu, išminčia išrodė); *kultūriškas, taktiš-
kas, sąžiniškas* žmogus (-kultūringas, taktin-
gas, sąžiningas); *gamtiškas* apsireiškimas
(-gamtos, — juk niekas nesako: *širdiškas*
apsireiškimas).

3. Dvasia gyvena dvasiškai, kaip žmo-
gus žmoniškai, o žmonės elgiasi žmoniškai

(-taip kaip dvasia, kaip žmogus, kaip žmonės). Todėl nieku būdu nepateisinami pasakymai *dvasiškas* vadovas (dvasios vadovas); *dvasiška* seminarija (dvasios, dvasinė); *dvasiški* skaitymai (dvasios skaitymai), *dvasiškas* luomas (-dvasios, dvasinis, dvasininkų, pl. pasaulinis, pasaulininkų, pasauliečių).

Dvasiškas žmogaus gyvenimas reiškia tokį gyvenimą kaip dvasios.

4. Nieku būdu nepateisinamas žodis "*dvasiškija*," nes niekas nesako: namiškija, mūsiškija, vyriškija, kauniškija ir t.t.

C.

I. *Prigulėti* ar *Priklausyti*?

Žodis *prigulėti* yra aklaivestas iš slavų kalbos, todėl kai-kurios tarmės (pv. Prūsų lietuviai) jo visai nežino.

Priklausyti turi kelias reikšmes:

1) Lietuva *priklausė* Rusijai (pl. vaikai pribijo, privengia, priklauso tėvų, senis neprigirdi, neprimato). Lietuva *nepriklausoma* valstybė, Lietuvos *nepriklausomybė*.

2) Jaunimas *priklauso* prie įvairių draugijų.

3) Tas daiktas jam *nepriklauso*.

4) Bet: nuo jo *pareina*, ar važiuoti ar namie likti.

II. *Lygsvara* ar *Pusiausvira*?

1. *Lygsvara* yra aklaivestas iš slavų kalbos, lietuvių kalbos dėsniais nepateisinamas.

2. Žmonės vartoja daiktavardį *pusiausvira* ir būdvardį *pusiausviras*.

III. *Pasekmė* ar *Padarinys*?

1. Žmonių kalboje yra žodis *sėkmė* (-pasisiekimas, rus. uspiech) ir *sėkmingas* (rus. uspiešnyj, plg. upės sėkmė—vaga).

2. Žmonės niekad nesako: "kas iš to seka," todėl ir "pasekmė" nieku būdu nepateisinama. Kas iš to pasidarė, kas iš to išėjo? Todėl reikia sakyti: karo, girtuokliavimo *padariniai*, *išeitys*.

IV. *Prievolė*, *Priedermė*, *Pareiga*.

1. *Prievolė*, kada žmogus ką privalo daryti (obowiązany). Lietuvių kalba mokykloje yra *privalomas* dalykas.

2. *Priedermė* — kas pridera kam daryti. Priklausydamas prie draugijų žmogus užsitraukia įvairių *priedermių*.

3. *Pareiga* — kas iš eilios, įsakymu ar liepimu pareina daryti. Valdininkai eina savo pareigas (rus. dolžnost, plg. eina baudžiavą).

V. *Skaitlinė* ar *Skaitmuo*?

1. Skaitlius ir spietlius tėra vartojamu tik kai-kuriose tarmėse, bet ir ten šalia jų yra žinomu *spiečius* ir *skaičius*. Susitelkimo *tl* lietuvių kalboje daugiau niekur nėra. Todėl rašomojoje kalboje vartotini *spiečius* ir *skaičius*.

2. p. Jablonskis *skaitlinės* vietoje pataria vartoti: *skaitmuo-ens* (plg. rašmuo, želmuo, augmuo).

VI. *Karė* ar *Karas*?

1. *Karė* yra įgijus moteriškąją gimtį iš slavų žodžio *vaina*. Tardami *karė* vieni lieviai deda kirtį ant pirmojo skiemens *ka*, kiti ant antrojo—*rė*. Jau tas nevienodumas rodo, kad *karė* nėra lietuvių kalboj tinkamai įgijus.

2. Liaudies dainose, pasakose ir senovės raštuose randame vien "karas."

3. *Karės* nepateisina nė žodžiai: *kariauti*, *kariuomenė*, kurie yra kilę iš senovinio, jau dabar nebevertojamo "karias-kario" (-kariuomenė, žiur. į Daukšą, Širvydą).

VII. *Tarptautinis* ar *Tautų tarpusavio*?

1. Būdvardis *vartojant tarptautinis* galėjo kilti iš daiktavardžio *tarptautinis*, bet tokis daiktavardis reikštų nesąmonę: tarp tautose (plg. tarpduris, tarpupirštis, tarpusienis).

2. Žmonių kalboje randame šiokių pasakymų: giminių *tarpusavyje* (vadinasi savo tarpe) kyla visokių nesusipratimų; tai mūsų *tarpusavio* reikalai. Todėl reikėtų sakyti: *tautų tarpusavis* karas, *tautų tarpusavio laisvė*, *partijų tarpusavio* santykiai ir t.t.

VIII. *Metas ar Metai?*

Žmonės sako: vasaros *metas*, žiemos *metas*, ryto *metas* (-rytmetis), bet vieni arba vieneri, dveji, treji, ketveri *metai* (plg. vienos, dvejios, trejos rogės, — vieni, dveji, treji marškiniai ir t.t.).

IX. *Suvienytos Valstijos ar Jungtinės Valstijos?*

1. *Valstija* (-visi valsčiai) nepatogi tuo, kad iš jos negalima padaryti būdvardžio. Todėl rašomojoje kalboje pilietybės teisių yra įgijus *valstybė* (plg. didžiausios pasaulio galybės). Priėmę *valstybę* lengvai pasidarome: *vilstybinė* įstaiga, *valstybinė* gimnazija, *valstybinė* vieta ir t.t.

2. *Suvienyti* yra naujas žodis, kurio nerandame nei kalboje, nei senovės raštuose. Mūsų didžiausiojo kalbininko p. Jablonskio nuomone reikėtų vartoti: *Jungtinės Valstybės*.

Paliekant „suvienytos“ reikėtų vartoti: *Suvienytosios Valstybės, Suvienytųjų Valsčių.*”

Viešpatija reiškia vien *imperiją*.

X. *Bedarbė, Betvarkė ar Nedarbas, Netvarka?*

1. Žmonių kalboje randame žodžių: beprotis-ė, beširdis-ė, berankis-ė, bekojis-ė, begalvis-ė. Todėl *bedarbis* reiškia žmogų, kuris neturi darbo, *betvarkis*, — kuris neturi ar nesilaiko tvarkos.

2. Turime žodžių: *laimė-nelaimė, laisvė-nelaisvė, turtas-neturtas, valia-nevalia* ir t.t. Todėl reikėtų sakyti: *tvarka-netvarka, darbas-nedarbas*. Nedarbo metu daug yra žmonių bedarbių. Ir darbo metu betvarkis žmogus yra nepakenčiamas.

XI. *Nei ar Nė?*

1. Nei sėsuo, nei brolis neina į gužynes. Nei tu man duok, nei aš imsiu (ni-ni).

2. Nė (-net, ir) kunigas to nežinojo; nė saulės duktė jam neįtikta. Nė vienas žmogus to neišmano. Nė aš to nepadarysiu.

XII. *Ką reiškia Tūlas?*

1. Daugelyje tarmių randame vartojant žodį *tūlas, tūleriopas*. Pv. ir *tūlas* (ne vie-

nas) taip padaro: tūlam (-ne vienam) žmogui reikia bėgti į svetimą šalį. Tą reikšmę kaip tik patvirtina ir plačiau vartojamas „*tūleriopas*“ (-įvairus). Pv. mieste esu matęs tūleriopų namų (ne vienos rūšies, įvairių).

Kai-kuriose tarmėse *tūlo* vietoje yra vartojamas: dažnas, pv. dažnam (-ne vienam, tūlam) pasitaiko suklupti, apsigauti.

2. Todėl nesąmonė būtų vartoti: *tūli* žmonės (-kai-kurie), *tūlas* jaunikaitis (-vienas jaunikaitis) ir t.t.

XIII. *Ką reiškia Nuduoti?*

1. Dainose ir žmonių kalboje randame: motinėle nudavė (-nuleido) dukrelę į tolimą šalėlę. Daukša „vestuvių“ vietoje vartoja „*nuduotuvės*.“

2. Žmonių kalboje randame šiokių pasakymų: Petras *dedasi* visa ką žinaš, Jurgis *apsimetė* sergąs, senis dažnai *apsimeta* ligo niu, piemenys *vaidina* vyrus, vaikas, piemenų išrinktas, puikiai *nuvaidino* karalių. Šia reikšme mūsų žmonės niekad nevartoja „*nuduoti*.“ Tai mūsų rašomosios kalbos nevykęs padaras.

XIV. *Kada reikia vartoti veiksmazodis Tapti?*

1. Žmonės dvejai vartoja: a) su vardininku, pv. marti tapo savarankė taukė (-taukius, -ė — kuris daro taukus); mano brolis tapo kunigas. Vardininku norima čia pažymėti darbo ar užsiėmimo pastovumas; b) su įrankininku, pv. ūkininkas tapo žydo bernu, sūnus tapo valsčiaus raštininku. Įrankininku norima pažymėti darbo ar užsiėmimo nepastovumas, tam tikras laikas.

Anuomet poterių komisija, į kurią buvo įėjęs ir p. Jablonskis, išvertė: *Ir Žodis tapo kūnu*.

2. Bet niekur žmonės nesako: *tapo* užmuštas, *tapo* pasodintas į kalėjimą (-buvo užmuštas, buvo pasodintas). Tai aiškus ger-manizmas.

3. Iš žmonių kalbos p. Jablonskis paduoda šiokių pasakymų: bitės vasaros metu *randas* labai darbios, išdykęs vaikas ilgai niui (kirtis ant il) *randas* geras, mūsų žmonės Amerikoje *randas* turtingi.

4. Tečiaus nenusidės kalbos dėsniams, sakydamos: jis tapo turtingas, galingas, — yra daug popiežių, tapusių šventais.

XV. *Tėplioti* ar *Tapyti*?

Žmonės dažnai vartoja žodį *tėplioti*, bet visai kita reikšmė, kuri tik žemintų mūsų dailės atstovus. Jeigu kas palieta ant stalo, tai vaikui pirštais visą stalą *ištėplioja*. Tam tikri dailės atstovai vaizdus ir paveikslus tapo, jų darbas — tapyba, jie patys — tapytojai. (Plg. tepti-tapyti, pešti-pašyti, besti-badyti, krėsti-kratyti, mestį-mėtyti).

XVI. *Viršaitis* ar *Viršila*?

Viršaitis yra naujadaras, lietuvių kalbos dėsniais nepateisinamas. Senovės raštuose ir žmonių kalboje randame tik "*viršūlę*" (plg. barzdila, vaidila).

XVII. Ką reiškia *Aukoti*, *Aukauti*, *Aukuoti*?

1. *Aukoti*—daryti auką (plg. vaga-vagoti, rasa-rasoti, ašara-ašaroti).

2. *Aukauti*—rinkti aukas (plg. uogauti, žoliauti, žirniauti, grybauti ir t.t.).

3. *Aukuoti*—ant rankų supti, linguoti.

Dainose randame: mane močiuotė ant rankų aukavo (plg. alkūnė-aukūnė).

XVIII. Ar *Betarpis* ar *Tiesioginis*?

Betarpis—galėtų būti žmogus, kuris neturi tarpo, bet tai nesąmonė (plg. berankis, beprotis). Todėl reikia sakyti: *tiesioginis* susirinkimas, *tiesioginis balsavimas*.

XIX. Ar *Savistovis* ar *Savitas*?

Savistovis arba *savystovis* lietuvių kalbos dėsniais nepateisinami naujadarai. Lietuvių tauta nori būti *savita*, *savarankė*, *nepriklausoma*. *Savitas*—yra žmonių žodis ir dabar rytiečių tarmėse vartojamas.

XX. *Varduvės* ar *Vardinės*?

1. Žmonių kalboje turime žodžių: skerstuvės, išleistuvės, įkurtuvės sukaktuvės ir t.t. Šios rūšies daiktavardžiai yra kilę iš bendraties (infinityvo) skersti, išleisti, įkurti, sukakti ir t.t. Kaip negali būti žodžio *darbuvės*, *varguvės*, taip lygiai yra netikusios *varduvės*.

2. Žmonės sako: Petrinės, Jurginės, Mykolinės, Sekminės, Šeštinės ir t.t. Nusiziūrint į tai reikėtų vartoti: *vardinės*, *gegužinės*.

XXI. Ką reiškia *Atidžia*?

1. Del žemaičių tarmės nežinojimo rašomoj kalboj yra atsiradęs *atyda*, *atida*, *atydas*, *atydziai*. Tai nesąmonė. Žemaičiai taria: atide, taip kaip jie taria valde, prade (-atidžia, pradžia, valdžia).

Atidžia yra žemaičių dvejaip vartojama: a) daryti kas su *atide* (-atidžia), vadinas, atsidėjus ir b) daryti kas iš *atidios* (iš atidžios), pv. dabar darau su atidžia, bet ką nors padarysiu iš *atidžios* (-atsidėjęs).

Nei būdvardžio *atydas*, neirieveiksmio *atydziai* lietuvių kalboje nėra ir būti negali.

XXII. Ką reiškia *Domė*, *Domėtis*, *Idomus*?

1. *Domė* (anaiptol ne *doma*, plg. žymė, dėmė ir t.t.) reiškia taip-pat, ką *attention* (baczność).

2. *Domėtis* kuo—interesuotis kuo, pv. tuo vaiku visi gėrėjosi, grožėjosi ir domėjosi.

3. *Idomus*, i, u—interesingas. Bet anaip-tol negalima sakyti: įdomauti (-domėtis).

XXIII. Ką reiškia *Dēmė*, *Dēmėtis*, *Idomus*, *Dēmesys*?

1. a) *Dēmė*—plėtmas; b) *dēmė*—vieta, kur buvo kas padėta (nė piršto dėmės nėra sveiko veido, visas rauplėtas); c) jis tik dėmė daro, kad meldžiasi (-dedasi meldžiasis); d) dėmėn dėtis-įsidėmėti (przyjać pod uwagę); dzūkai sako *dabon dėkis*—įsidėmėk.

2. *Dēmėtis* į ką—žiūrėti į ką. Tėmyti, patėmyti, įsitėmyti yra iš gudų (baltgudžių) paimti, wtemit, zatemit (plg. temia-momuo-galvos viršugalvis.) Jų vietoj reikia vartoti: *pastebėti* ką, *įsistebėti* arba *įsidėmėti* ką, *dėtis* ką *dēmėn* (dabon), atkreipti kieno *dėmesį*, (vaikas įdėmus už elgesį gavo 5, o už dėmesį 4).

Skelbimuose reikėtų vartoti: įsidėmėti-na, dėmėkitės, dėkitės dėmėn, įsidėmėkite, bet anaip-tol: *domė* arba dar blogiau *doma* ar *atyda*.

XXIV. Ką reiškia *Sulig*?

Prielinksnis *sulig* yra visose tarmėse vartojamas su įrankininku, pv. nupioviau žolę *sulig* žeme (-lygiai su žeme), bridau per upę *sulig* keliais (-vanduo buvo lygiai su keliais), *sulig* jo žodžiais (-lygiai su jo žodžiais, kaip tik jis pradėjo kalbėti) visi nutilo.

Todel nieku nepateisinamas šio prielinksnio vartojimas rašomoj kalboj, kaip antai: *sulig* Vilsono reikalavimo, kad streikas būtų atšauktas (-Vilsono pareikalavimu), *sulig* jo nuomonės (-jo nuomone), *sulig* jo įsakymu (-jo įsakymu). Teisėjai teisia *sulig* sąžinės (-iš sąžinės, plg. iš širdies dirba, iš knygų sriubą verda).

XXV. *Ministras* ar *Ministeris*?

Jeigu vartojame *ministerija*, reikia vartoti ir *ministeris* (taip Lietuvoje ir vartojama). *Ministras* yra rusicizmas.

XXVI. Ar yra žodis *Užginčyti*?

Žmonės žino ginčą ir savo tarpe dažnai ginčijasi, susiginčija, bet niekas nėra girdėjęs žmonių kalboje *užginčyti* (-užginti, užsiginti).

Be to, senovės raštuose randame du žodžiu, įeinančiu dabar į rašomąją kalbą: teigu (-affirmo) ir neigiu (-nego).

XXVII. *Suokalbis* ar *Sąmokslas*?

Suokalbis tuo yra negeras, kad turi rytiečių ypatybę *suo* (-san, pv. nesąmonė, — rytietišškai nesuomonė). Gálėtų būti vien *suokalbis*, bet jo vietoje visur žmonės vartoja *sąmokslą*. Juo labiau nieku nepateisinamas veiksmažodis *suokalbiauti* (-rinkti sankalbius).

XXVIII. *Apturėti* ar *Gauti*?

Rytiečių tarmėje yra du skirtinu veiksmažodžiu: *turėti-habere* ir *turėti-terere* (laikyti). Vakariečiai to skirtumo nedaro.

Apturėti lietuvių kalbos dėsniais nepateisinamas (plg. apžiūrėti, apšnekėti, apsėti, apauti ir t.t.). Yra tai aklas vertimas iš lenkų kalbos "otrzymać."

XXIX. *Tvarinys* ar *Kūrinys*?

Tvarinys būtų geras, jei būtų veiksmažodis *tvaryti*. Jo vietoje p. Jablonskis vartoja *kūrinys*, pv. dailės kūriniai, Duonelaičio kūriniai.

Tverti lietuvių kalboje šiaip yra vartojama: 1) tverti tvorą, nulaužtą koją sutverti, 2) negaliu taip ilgiau tverti. Iš to turime *patvarą* ir *patvarus-i-u*, pv. tas žmogus nepatvarus, jam reikia daugiau patvaros. 3) Dievas *sutvėrė* pasaulį. Čia šiam žodžiui duota nauja reikšmė, nusiziūrėjus į slavų kalbą.

Lietuvių dainose ir pasakose randame veiksmažodį *kurti* šiomis reikšmėmis: 1) Dievas *ikūrė* pasaulį, 2) bernelis *sukūrė* (-pastatė) laivelį, 3) ūkininkas *susikūrė* naują gyvenimą, 4) ūkininkas *kuria* (-stato) naujus namus, 5) *kuria* ugnį (-daro ugnį), 6) aš šioje vietoje *isikūriau* ir iškėliau *ikūrtuves*.

Senovės raštuose Dievas yra vadinamas pasaulio Kūrėju. Todel ir p. Jablonskis vartoja: liaudies kūrybą, žmogaus kūriniai.

XXX. *Neišpasakytas* ar *Neapsakomas*?

Žmonės sako: aš negaliu visko išpasakyti (plg. išpažinti), bet "*neišpasakytas vargas*" yra iš lenkų kalbos vertimas "niewypowiedziany." Kas neišpasakytas, dar gali būti pasakytas.

XXXI. *Pavienis* ar *Atskiras*?

Pavienis žmonių kalboje yra vartojamas šia reikšme: *pavienis* vežimėlis (-vienam arkliui vežti), *pavienės* rogutės (-vienam arkliui vežti). Todel nieku būdu negalime sakyti *pavienis* žmogus (-atskiras žmogus).

XXXII. *Stebėtinas* ar *Nuostabus*?

Kaip iš *juoktis*, *rūpintis*, *gailėtis*, *grožėtis*, *gērėtis* negali būti juoktinas, rūpintinas, gailėtinas, grožėtinas, gērėtinas, taip iš *stebėtis* negali būti *stebėtinas*. Jo vietoje reikia vartoti *nuostabus*.

XXXIII. *Spalis* ar *Spalių* mėnuo?

Žmonės sako: gegužės, liepos, spalių mėnesiai. To reikėtų ir laikytis.

(*Bus daugiau*).

Pasaulio Artistas Tveria Lietuvai Veikalą.

Mes, lietuviai, galime pasidžiaugti ir dėkoti Augščiausiam, kad kasdien vis daugiau ir daugiau randame prietelių. Šiandieną ne vien Marso garbintojai, ne vien dolerio gaudytojai, bet ir dailės mylėtojai jau yra užsiinteresavę mūsų tauta. Daug dailininkų mato mūsų tautoje neišsemiamą šaltinį gražių minčių bei medžiagos savo dailės tvari-

niams, o tas yra begalo svarbu. Pastaruoju laiku mums lietuviams ypatinga yra garbė turėti savo prieteliu dailininką A. L. Van den Bergheną. Kadangi jis nūnai darbuojasi dėl lietuvių, tai, bus indomu skaitytojams žinoti apie jo karjerą.

Albertas L. Van den Berghen gimė Vilvarde, Belgijoje, rugsėjo 8 d., 1850 metuose. Iš mažens jis turėjo didį palinkimą linki dailės, ir dar mokiniu budamas nekartą nustebindavo savo mokytojus dailės srityje. Kuomet užbaigė Bruxellio Dailės Akademiją, jis teturėjo tik 18 metų amžiaus. Trumpu laiku jis pagarsėjo visoj Belgijoje ir tapo vadovu Bruxellio dailininkų, gi 1869 metuose jis tapo deleguotas iš Belgijos į Pasaulinę Parodą Paryžiuje.

Atitarnavęs 5 metus Belgijos karuomenėje kaip seržentas-majoras, sugrįžo namo, bet čia jis jau ramumo rasti negalėjo. Jam pradėjo sapnuoties garsioji Amerika ir 1876 metuose jis apleido savo tėvynę ir atkeliavo New Yorkan. Čia jį atviromis rankomis priėmė St. Gaudens, tais laikais garsiausias Amerikoje dailininkas, su kuriuo tulą laiką ir darbavosi.

Amerikonai, pažinę kokio jie svečio susilaukė, pakvietė jį už profesorių prie Art Instituto Chicagoje. Mokiniai, kurie turėjo progos prie jo mokintis, jį labai pamylėjo ir tokiu budu jis ingijo daug prietelių įvairiose pasaulio dalyse. Chicagos Art Instituto patapo garsiu ir dailininkai iš visų šalių pradėjo apie jį spiesties.

ALBERTAS L. VAN DEN BERGHEN,
kurėjas Lietuvai veikalą.

Kaipo skulptorius, jam lygaus Amerikoje nebuvo. Jo nukaltus iš marmuro, bronzos įvairius biustus, grupes ir statuas žmonės labai brangindavo ir noriai pirkdavo. Visų dailės veikalų, kiek jis yra padaręs, sunku būtų išskaitliuoti. Keletas svarbiausių jo veikalų yra šie:—

Laisvės stovylą, Baltimore, Md. yra jo pastatyta.

Jam buvo pavesta pastatyti Lincolno stovylą Bruxelyje, kaipo dovaną Belgijai nuo Amerikos.

Jis pastatė keletą puikių namų Pasaulinei Parodai Indianoje, Brazilijoje ir kitur. Jis yra padaręs daugybę modelių įvairiems medaliams. Jo veikalais po šiai dienai dailininkai negali atsigerėti.

Dabar, jau praleidęs 69 žiemas, tas pražilęs senelis-dailininkas gyvena gamtos grože apdovanotame kaimelyje Oak Lawn, netoli nuo Chicagos. Lietuvių daile jis yra labai užsiinteresavęs ir negali jis atsistebėti, kodėl lietuvių dailė taip labai skiriasi nuo kitų vakarinės Europos tautų dailės.

Kuomet Lietuvių Numizmatikos ir Istorijos Draugija pakvietė jį, kad paminėjimui Lietuvos Nepri gulmybės paskelbimo teiktųsi jis sutverti kokį nors veikalą, tai gerbia-

mas dailininkas, nors nupuolęs akimis ir pastaruoju laiku jau su daile sunku jam yra užsiimti, vienok tą pakvietimą maloniai priėmė.

Lapkričio 5 d., Shermano hotelyje, Chicagoje, įvyko medališkosios dailės žinovų posėdis. Tame posėdyje buvo išstatyta ant parodos keleta šimtų medalių ir plakietų paminėjimui svarbiausių didžiosios karės nuotikių. Buvo keletas medalių su Paderewskio ir Pilsudskio biustais. Mano džiaugsmui nebuvo ribų, kuomet gerb. Van den Berghenas perstatė žinovų kritikai ir save veikalo, tveriamo Lietuvai, projektą. Visi gėrėjosi tuo dailės veikalėliu. Ypatingai garsusis numizmatas p. Brandt ir svečias iš Holandijos (iš Amsterdamo), medalistas p. J. Schulman, labai gyrė tą veikalą. Man, kaipo lietuviui, buvo labai malonu dalyvauti tame posėdyje ir matyti Amerikos bei Europos dailininkus taip labai užsiinteresavusius šiuo veikalu. Tikimasi, kad apie Kalėdas p. Van den Berghenas savo darbą užbaigs. Lietuviai turės progos pasigėrėti p. Van den Bergheno dailės tvariniu ir už jo triušą bus dėkingi.

Al. R-s.

\$100,000.00 LIETUVAI.

Tokį obalsį paskelbė Tautos Fondas savo atsišaukime į visuomenę. Pernai metais prieš Kalėdas ir-gi buvo panašus obalsis paskelbtas ir atnešė puikiausias pasekmes. Tautos Fondo valdyba, leizdama atsišaukimą, pareiškia viltį, kad ir šiemet tas obalsis bus įvykdytas. "Galima drąsiai tvirtinti! — sako atsišaukime — kad pereitų metų laisvės rinkliava pagamins Lietuvai laisvę. Tapo sumobilizuotos visos lietuvių pajėgos Amerikoje. Atkreipta dėmesys pasaulio spaudos į lietuvių reikalus. Musų balsas pasiekė Taikos Konferenciją ir praskambėjo visur, nežiurint į tai, kad Lietuvos priešai dėjo visas pastangas, kad jį nuslopinus. Šiandien Lietuva de facto pripažinta stambiausių pasaulio valstybių."

Bet Tautos Fondo darbas neužsibaigė. Lietuva reikalinga didžiausios paramos savo politiniams, ekonominiams ir kitokiems reikalams. Dar priešai ją drąsko, dar valstybių pripažinimo nėra, dar savo kareivius-karžygius reikia maityti ir apdengti, kad jie apgintų tėvynės rubežius.

Lietuva žymios pagalbos laukia ir ja tiki iš amerikiečių lietuvių. Didžiausia jos viltis, kaip ligšiol, taip ir dabar yra Tautos Fonde, kurio lėšomis užlaikomi Lietuvos atstovai, globojami kareiviai, nes Lietuvos Raudonasis Kryžius veikia po Tautos Fondo čarteriu, Tautos Fondas remia sveikų Lietuvos pamatų ir idealų statytoja Krikščionių Demokratų Partiją, moksleiviją, einančią mokslus užrubežyje ir Tėvynėje ir tuomi ruošia tautai vadus ir darbininkus. Remia ir kitus naudingus sumanymus ir reikalus.

Dabar atsirado naujas didis svarbus dalykas. Reiks remti organizuojamą Amerikos Lietuvių Brigadą.

Kad įvykinus obalsį, kad surinkus tą šimtą tukstančių dolerių Lietuvai, paskelbiama Laisvės Savaitė per lapkričio ir gruodžio mėnesius.

Čia atpasakojome Tautos Fondo atsišaukimo mintį. Išreikšdami jam didžiausią pagarbą už jo nuoseklų veikimą ir sumanytus plėnus toliau gelbėti Lietuvai, kviečiame kiekvieną lietuvių jam į talką. Lietuva priangyje pilno savarankumo rumo, pastiprinime ją, kad išaušus Naujiems Metams išauštų ir viltis peržengti slenkstį pilnon neprigulmybės ir ramian valstybės gyveniman.

Paskutinės ir didžiausios kliutys yra laužiamos prie mūsų tautos neprigulmybės. Šis svarbus momentas turi mus vienyti darbe ir pastangose. Padarykime, kad šių metų Laisvės Savaitė būtų atrama Tėvynės laisvės.

Valio už šimto tukstančių Lietuvai obalsi!

Redakcija.

MARIJA MAGDALĒ.

(Versta iš Father L. J. Vaughan'o "Power of Love.")

UIKI diena, giedrus ankstyvas rytmetis Judėjos mieste. Puikus auštantis rytas kyla visame pasaulyje. Visas miestas užia ir kruta, tarsi didelis avilys, besirengdamas prie dienos darbo, pirm negu deginantis Rytų saulės karštis prasidės. Visos krautuvės atidarytos. Jau pirklių prekės išdėstytos net ant šalygatvių. Jau minios renkasi ant kerčių. Jau pirkliai bėgioja šen ir ten.

Jau vaikai iškiša savo galvutes iš-po akmeninių baliustradų ant stogo. Ir štai, iš laukų pusės artinasi pasiuntinys! Pasiuntinys atneša linksmią žinią, kad Kristus, Didis Pranašas, pribuna į miestą, — ir visas judėjimas ir krutėjimas ir užimas ir klegėsys nustoja, ir visi prisirengimai pasiliauja ir krautuvė užsidaro ir prekės padedamos į šalį ir pirkliai renkasi ant kerčių, o moterys nešioja žinias iš namų į namus ir minios siubuoja gatvėse. Bus šventė.

Kristus pribuna į miestą! Ir, kuomet žinios platinasi iš lupų į lupas, ir, kuomet visos gatvės pilnos žingėdaujančių ir įdomaujančių žmonių, užtai, ten, pačiame miesto viduryje, ankstyvu rytmečiu, stovi palaidunė — paniekinta Magdalė. Štai, ji stovi, atsirėmusi į murą, o jos akyse matosi neapykantos žvilgsnis ir pasityčiojimo šypsa ant jos lupų, kuomet minia ant jos šaukia: "Eik namo, eik namo, Kristus ateina!" Ir moterys sagstosi drabužius, idant nesusiteptų jos nuodėmėmis, o Magdalė šypsosi joms į veidus ir atkerta: "Ką aš paisau ant jūsų Kristaus? Ką aš paisau ant jūsų Pranašo? Aš bėgsiu namo, apsirėdysiu geriausiais aprėdais, apsipošiu brangakmeniais ir, sugrįžus atgal, prasijuoksiu tiesiog į jūsų Kristaus veidą!" Dainą niuniuodama, ji bėga gatve į savo gyvenimo vietą ir, inžengus, apsišlakšto kvepenčiais perfumais, pasiima ge-

riausius apsirėdymus ir aprėdo puikųjį savo liemenį ir per valandas ji šukuoja puikius savo plaukus, kol jie pradeda blizgėti, lyg saulės kamuolys dienos garbėje. Paskui ji paima aukso ir sidabro kaspinus ir inpinajuos į puikiausius savo plaukus. Spinduliuojančius brangakmenius užsideda ant kaktos — mirgančius iš pavydo augščiau jos žėruojančių akių. Ant jos pirštų — žiedų be galo, ant rankų — branzolietai, net iki alkunių. Apie kaklą perlų — eilių eilės, o viršun viso to ji užsimeta savo šilkinės gėdos ženklą; valandėlei sustojus prieš veidrodį ir žiurėdama į puikųjį savo paveikslą, pajuodina akis, nupudruoja savo veidą ir patepa savo lupas ir, šypsodamosi į vyliojančią savo paveikslą, taria: "Joks vyras dabar negali prieš mane atsispirti."

Po to, dainą niuniuodama, ji skubinasi atgal į miesto vidurį ir sustoja ant gatvės kerties, iš kur ji galės pagauti Kristaus akis, kuomet Jis eis gatve. O žmonės pilasi gatve ir, štai, — žiurėk! Marija turi pasistiebtį ant kojų pirštų, kad pamatyti viršun minių galvų. Ir štai pasklydo džiaugsmo balsai ir žmonės šoko pirmyn. Marija stovi valandėlę pati viena. Kristus artinasi gatve. Minios šaukia ir garbina Didį Pranašą, bet Kristus, rodos, negirdi jų balsų. Vienas jaunas aklas vyras, stojęs ties savo durimis, nusiminusiu balsu šaukia: "Jėzau, Dovydo Sunau, susimylėk ant manęs!" bet Jėzus neatkreipė į jį atydos. Senos moteriškės bėga paskui Jį, idant paliesti Jo drabužį ir tapti tyromis, bet Kristus jų nepaiso. Jo akys bėgioja minių viršun. Jis žvalgosi vienos, — didžiosios nusidėjėlės tame nusidėjusiam mieste, — idant suteikti pamokinimą jums ir man, kaip reikia gyventi Kristaus gyvenimu. Žiurėkite! minia spiečiasi dabar pirmyn ir Marija turi pasistiebtį ant kojų pirštų, kad pamatyti virš žmonių galvų... Ir štai, jos akys susitinka su Kristaus akimis. Mano

Dieve! kaip ji suklinka, pamačiusi Išganytojo akis! Kaip ji susitraukia, tarsi tasai nuplaktas šuo, drebėdama; kaip ji raičiojasi, it gyvulis, besislėpdamas nuo žmonių, iki nepribuna prie kertės ir čia išsitiesusi, sudėjusi savo ranki ant krutinės, blizgančiomis akimis ir banguojančia krutine, ji verkia, kalbėdama: "Krastau, štai aš ateinu! Kristau, štai aš ateinu! Kristau, štai aš ateinu!" Bet, visą tą laiką ji bėga šalin. Bėga išlėlusiai, toliau nuo Kristaus, šalin nuo minios, šalin nuo namų ir miesto klegėjimo; bėga už miesto sienų, į plačius laukus ir ten, stovėdama pati viena, piktai nekantriomis rankomis nuplėšia nuo puikių savo plaukų brangakmenius ir perlus ir trenkia juos toli į krumus. Aukso ir sidabro kaspinus išrauja iš savo kasų, sykiu su plaukų saujomis. Perlą eilė sutrinta po jos kojų. Gėdos žymė sudraskyta į šmotelius ir Marija stovi, rankas tiesia į miestą ir šaukia: "Kristau, štai aš pribunu! Kristau, štai aš pribunu!" Ir vėl atgal, it pamišusi, ji bėga miesto gatvėmis, o minios apsistoja, jai prabėgant, ir, vyrai, bado pirštais, sakydami: "Žiurėkite, žiurėkite! žiurėkite! Marija pašėlo!" o vaikai mėtė į ją akmenimis, ji gi visą laiką šaukia: "Viešpatie, kur esi? Viešpatie, kur esi? Viešpatie, kur esi? Bet, Kristaus jau nebuvo.

Jūs žinote tą istoriją. Tą dieną Kristus turėjo pietauti su parizėjais ir Jis ten nuėjo į jų namus. Pokilis pradėta: stalai linksta nuo prikrautų valgių; daugybė gėlių pristatyta ir muzika ir dainos ir juokai ir moterys, išsirėdžiusios ir vyrai skubinantieji šen ir ten ir štai, staiga apsistoja visi! Gatvių moteriškė stovi ties durimis — paleistuvėsuteršė namus. Ji negirdi vyriškų balsų, ją keikiančių ir pravardžiuojančių; ji nemato žydžių, besislepiančių į kertes, idant nesusižepti; ji mato vieną tik Kristų ir, inbėgdama, metasi ties Mokytojo kojomis. Tos žavinčios akys, kurias intraukė nuodėmėn tiek daug sielų, lieja ašaras ant Išganytojo kojų. Tie nepalyginamai gražūs plaukai, kurie pririšo tiek daug širdžių pragaro vergijon, šluosto Mokytojo kojas.

Ar jūs butumėte krikščioniu? Ar norėtum būti antruoju Kristum? Ką gi Kristus padarė? Kuomet parizėjai stovėjo kertėje ir

badė ją pirštais, sakydami: "Matote, Jis kalba su gatvių moteriške!" ar gi Jėzus tarė: "Palaidune, ką tu čia darai?" Ar gi Jėzus pasakė: "Prasikaltėle, ką gi bendro turi su Dievo Sunumi?" Jėzus, Skaistybės Vyras, pasilenkė ir jų visų akyveizdoje pakėlė moteriškę ir ištarė: "Marija, daug nuodėmių tau atleista, nes daug tu mylėjai. Eik, ir daugiau nenusidėk!"

O, draugai, kaip šis pasaulis persimainytų, jeigu jūs ir aš gyventumėm tokiu Kristaus gyvenimu!

A. Tamoliūnas.

ANT JUROS.

Nyksta, žūsta, lyg šešėlis,
Šviesa. Temsta. Bangos kyla
Uolon tvoja, pusiau skyla.
Pradėj plaukti mūsų laivelis.

Jura kriokia, vilnis stato,
Krantas nyksta, toli lieka,
Vėjas lenkia laivo stiebę.
Baugu... šiurpas kuną krato.

Jau išnyko krantas, regis
Vien miglotas jurių plotas,
Ir dangus žvaigždėms nuklotas
Ir tarp jų riedas mėnulis.

Nykios lukėsio klajonės,
Balti paukščiai mus lydėjo,
Jau sudiev pasakę skriejo.
Toli galas dar kelionės.

Dvasios šauksmas kyla, dyla,
Nesuradęs jokio aido,
Vien tik vėjo ruką svaido
Po audringą vandenyną.

Temsta, nyksta, lyg šešėlis,
Vėjas pučia, bangos kyla,
Uolon tvoja, pusiau skyla —
Šviečia vilties žiburėlis.

Žilvitis.

Žvējys ir Duktē.

I.

AKARAS sutemo. Saulē
Jau už kalnų nusirito.
Šviesa gėstančio miražo
Ežeran tyliai nuskrido.
Vainikus skarotų medžių
Migdē vakaras, liuliavo.

Viskas tyli... Devimbalsė
Jautrias stygas štai užgavo.
Jos akordai suskambėjo,
Kur pušynas vos šlamėjo,
Ir vainikan susipynę,
Stygom palietė krutinę.
Senos pušys svyrunėlės
Vos tyliai, tyliai šlamėjo,
Audė aukso svajonėles,
Gilią praeitį minėjo.
Ir nurimęs ežerėlis
Jokio aido nesukėlė,
O jo bangos tylutėlės
Plovė pilką kranto smėlį.
O skaidrioj dangaus mėlynėj
Žvaigždės leidos ir tekėjo,
Ir atbudęs ežerėlis
Su pakrančiais rod's šnekėjo.

Susimezges šilkų tinklą,
Žvējys leidos į valtelę,
Tvirtos rankos laiko irklą
Ir bangų viršunes skelia.
Jis svajojo ir sapnavo
Apie laimę, laimuzėlę...
Štai jo valtį susiubavo,
Rusčios bangos pasikėlė.
Jos pagavo žvējo valtį,
Kur sustingę uolos — neša.
Nors drąsus, pražudo viltį,
Jau gyvybės žvakė gėsta!
Rusčios bangos jau nurimo,
Švelniai krantą palytėjo,
Ir jų balsas jau užkimo,
Į berybę nualdėjo.

II.

Jau senai naktis užklojo
Tamsų šydą ant dienužės.
Ir visi ramiai miegojo,
Neužgėso dar bakužės
Žiburėlis: ten mergaitė
Vis rymojo ir žiurėjo,
Kaip mėlsvas bangas kilnojo
Šiltas vėjas ežerėlio.
Ten jos tėvas į valtelę
Nusileido toli, toli,
Kad sugauti viliugėlę,
Tą mažutę laimuzėlę.
Jau naktis praėjo, rausta
Rytai, saulė užtekėjo,
Šydą vakaro išausta
Spinduliai šviesos lydėjo.
Nesugrįžta tetušėlis,
Kas su juomi atsitiko?
Eina klausti — ežerėlis
Pasakys, kur pasiliko?
Žvainos pievos ir pakalnės,
Ir laukų saulėtų kvapas,
Ir gėlių žiedų viršunėms
Jai nuklotas buvo takas.
Ežerėlis, jo pakrantes
Puošia viksvos ir lelijos.
Bet kodėl širdis mergaitės,
Ko tai laukia, ko tai bijos?
Aštrios viksvos susipynę,
Tarp jų apverstas laivelis...
O! Dievuliau! paskutinė
Viltis... žuvo jau tėvelis!
— Jau užgėso ta žvaigždelė,
Kuri rodė man takelį,
Pasiliko vien kankynės,
Ir skausmai jaunos krutinės.

Žilvitis.

Atlyginimas Be Nuotrupos.

Vieno veiksmo komedija.

Parašė J. V. KOVAS.

VEIKIANTIEJI ASMENYS:

Vertelga: Šakių žydas.

Juozienė: Skaizgirių ukininkė.

(*Vieta:* gatvėje; vertelga-žydas obuolius pardavoja, Juozienė perka).

Scena I-ma.

Vertelga (vienas; obuolį valgo ir šneka):

Niu, šitas obuoliai, nors nelabai geri, dar jie nenunokę, aš juos gavau labai pigiai nupirkti, bet gojam reikės sakyti, kad jie labai geri — cukriniai, kaip du medus. O kuris minkštesnis, tą duosiu paragaut. Niu, ir reikės sakyti, kad šiuosmet labai brangūs ir gerų negalima gauti... O paskui, kaip žinoma, vertelga turi mokėt gudrumo, kad gerai atsakyti ir gerą mierą duoti, o gojai vis "magaryčių" nori, reikia ir tą gudriai su kau pu padaryti. (*Ateina Juozienė ir pradeda derėti obuolius*).

Scena 2-ra.

Juozienė (priėjus). Ką-gi tu čia pardavoji?

Vertelga. Obuolius.

Juozienė. Ar geri obuoliai?

Vertelga. Labai geri. Cukriniai, saldruksčiai, vyniniai ir kitoki. Labai gardų skonį turi.

Juozienė. O kaip tu juos parduodi?

Vertelga. Visaip, kaip kas nori: ir po vieną, ir po tuziną, ir po kvortą, ir kapom, ir šimtais. Kaip kas nori, taip galiu parduoti.

Juozienė. O kiek už tuziną?

Vertelga (mąsto). Už tuziną... bus tik 18 kapeikų.

Juozienė. Truputį perbrangūs. Šiuosmet obuoliai užderėjo.

Vertelga. Šitokių obuolių niekur negausi taip pigiai. Kitur toki obuoliai po penktuką.

Juozienė. Žinau, bet ten obuoliai daug geresni.

Vertelga. Šitie obuoliai labai geri. Jeigu ponute imtum daugiau, tai aš nuleisčiau dar pigiau ir uždėtum kelis.

Juozienė. Daug imti nedrasu, gal niekam netikę, negardūs.

Vertelga (renka ir paduoda obuolį). Niu, imk šitą paragauti. Žiurėsi. Bus kaip du medaus. (*Juozienė ragauja, valgo*).

Juozienė. Nei-šio, nei-šo. Galima valgyti. Tik kad perbrangūs.

Vertelga. Niu, kiek imsi? Susitaikinsim.

Juozienė. Kad nebrangintum, imčiau kokį šimtą.

Vertelga (džiaugiasi). Ui, vai, visą šimtą... Aš nuleisiu labai pigiai.

Juozienė. Tai už kiek atiduosi šimtą? Tik nesibrangink, matai, kad daug ant kart imu.

Vertelga. Aš noriu parduoti. Už šimtą tegul bus 80 kapeikų.

Juozienė. Ką tu kalbi?!... Perbrangu. Obuoliai apdaužyti.

Vertelga. Niu, kaip del poniutės, tegul bus 70 kapeikų. Pigiau jau negalima.

Juozienė. O aš manau, kad dar vis perbrangu. Žiurėk, neperdideli obuoliai.

Vertelga. Obuoliai geri, gardūs, minkšti, saldruksčiai ir dideli.

Juozienė. Žinai, vertelga vis savo giria.

Vertelga. Niu, kiek manai pači duoti už šimtą obuolių?

Juozienė. Duosiu 60 kapeikų ir užteks.

Vertelga. Oi, mažai, mažai. (*Mąsto*) Niu, ką daryti, tegul bus taip. Ar žinai, kad man pačiam daugiau prekioja.

Juozienė. Vertelgos vis taip sako.

Vertelga. Niu, jau gerai, gerai. Imk už 60 kapeikų. Į ką sudėti? (*Juozienė laiko pintinę, kurią nešėsi. Žydas skaito ir deda obuolius*).

Juozienė. Tik nesuk skaitydamas.

Vertelga (teisinasi). Ui, nebijok, aš nesuk-
siu nei vieną obuolį (*Deda ir skaito*):
vienas, du, trys, keturi, penki. (*Šneki-
na Juozienė*) Ui, poniute, tu turbūt turi
daug vaikų, kad tiek daug obuolių per-
ki.

*Juozienė (neatkreipdama domos, kad žydas
suka skaičių).* Kaip-gi neturėsiu. Turiu
net devynetą.

Vertelga. Ui taip daug — devyni! (*suka
skaičių ir skaito toliaus*). Devyni, de-
šimts, 11, 12, 13, 14, 15, 16... O jūsų vy-
riausias sunus, ar jau didelis?

Juozienė (dar nesuprasdama suktybės). Tai
jau dvidešimts penkių metų vyras.

Vertelga. Oi, vai, tai ko tau reikia. Tokis
vyras, tai visas užvadas, gali daug pri-
remti. (*Vėl skaičių suka*) Niu, tai 25,
26, 27, 28, 29, 30, 31, 32... Bet, ar poniu-
te, gali turėti tokį sunų, kad dar taip
jauna moteriškė?

*Juozienė (vis dar nepermatydama vertelgos
gudrumo).* Jau aš ne jauna, prieš Kalė-
das tą pėtnyčią man jau suėjo keturios
dešimtys šešeri metai.

Vertelga. Ar-gi tai galimas daiktas? Ketu-
rias dešimts šešeri metai! o išrodai kaip
kokia panaitė. Oi, vei, jau 46! (*Ir vėl
suka skaičių*) Niu, 46, 47, 48, 49, 50, 51,
52, 53... (*Ir vėl šnekiną*) Niu, o kiek
tavo vyrui metų?

Juozienė. O, jis jau turi apie šešesdešimtis.

Vertelga. Šešesdešimtis!... Ar gali but... Tu
poniute gal meluoji?! Tokia jauna ar
butum ėjus už tokio seno vyro! Šeše-
dešimts metų, tai jau nejaunas; bet gal
but geras žmogus, tai jau visgi gerai.
(*Skaito ir suka*) Niu, tai 60, 61, 62, 63,
64, 65, 66... (*Ir vėl kalba*) O tavo ma-
mulė ar dar gyva?

Juozienė. Ačiu Dievui, dar gyva. Bet sakosi
turinti jau septyniasdešimts septynerius
metus su viršum.

Vertelga. Ui, tai jau sena... Bet kad gera
žmona, tai Dievas ją gali ilgai laikyti
šiam sviete. (*Skaito ir suka*). Niu, tai
77, 78, 79, 80, 81, 82, 83... (*Vėl kalbina*)
Niu, o tavo tėvukas, tai dar gyvas, bet
tai jau turbūt labai senas žmogus, kad
toks plikas ir žilas?...

Juozienė. O, jau jisai sakosi turįs net devy-
nias dešimtis keturius metus.

Vertelga (nustebęs). Oi, vei, devyniasde-
šimts keturi metai! lengva pasakyti, bet
išgyventi ne kiekvienas gali. Dieve
duok, kad mes visi — ir tu, ir tavo vai-
kai, ir tavo anukai, tokio gražaus am-
žiaus sulauktų! Devyniasdešimts keturi
metai, tai ne juokai... (*Skaito ir suka*)
Niu, 94, 95, 96, 97, 98, 99... niu, ir vi-
sas šimtas... Dar palauk. Tu labai gera
žmona, gausi nuo manęs “magaryčių.”
(*Skaito ligi penkių*) Niu, dar penkis
viršaus.

*Juozienė (supratus vertelgos suktybę, sar-
kastiškai).* Tik tu šiandien esi labai ge-
ras, dar ir “magaryčių” penkis pridė-
jai... Na, aš tavęs dabar klausiu: ar tu
mane nori matyti kvailą, ar tu pats esi
kvailas?...

Vertelga (lyg nusigandęs). Kodel šitokis kie-
tas žodis?... Juk aš poniutei pridėjau
dar penkis obuolius magaryčių.

Juozienė. O tu netikėli!... Biauurybe!... Juk tu
dar obuolių nei pusės šimto neįdėjai į
pintinę, vos tik apie pusę, o penkis “ma-
garyčių” pridėjai!... (*Į šalį*) Aš-gi ma-
tau, kam jis mane klausinėtų: kiek aš
vaikų turiu, kiek metų, kiek mano vyras
turi metų, kiek tėvai, ir t.t. O, mat, ver-
telga, biauurybė, nuo tos skaitlinės pra-
deda ir vėl obuolius skaito. (*Į žydą*)
Geras iš tavęs bičiulis. Bet štai ir paga-
vau tavo suktybes. Na, tu skudurninke,
savo atsiimsi! Aš tau nepadovanosiu, ir
pamokysiu, kad kitų žmonių neapgau-
dinti.

Vertelga. Niu, aš nekaltas, kam tos skaitli-
nės tokios didelės buvo.

Juozienė (pašiepdama). Ne, tu nekaltas... Aš
tavę dabar pamokinsiu. (*Pašokus iš-
traukia iš žydo rimbą ir sako*): Nesi-
graudink, aš atlyginsiu be nuotrupos.
Tiek šitų rimbų gausi, kiek pritruko o-
buolių iki šimtui. Ten, rodos, dar nepri-
skaitai penkiasdešimts dviejų. Na, ir
dar penkis “magaryčių” pridėsiu. (*Juo-
zienė svoja rimbą vertelgai kur papuola
ir skaito*): Vienas, 2, 3, (*ir taip toliaus*).
Vertelga maž ginasi, pagaliaus, apibėga

apie sceną ratą arba du, paskui išbėga nuo scenos, Juozienė išsiveja ir tuoj sugrįžta viena).

Scena 3-čia.

Juozienė. Na, tam biaurybei išlotojau gerai kailį. Taip greit jis neišdrįs apgaudinti žmonių. Tegu šelmis įsitēmija, kad jo suktybes jau mokame susekti ir nesiduosime apgauti.

(Uždanga).

JURIŲ ŽVAIGŽDĖ.

KAS taip sielą sužavėjo,
Kas jos skausmą nuramino?
Atdusiais lengvučio vėjo,
Vis ją traukė, vis vadino.

Sužavėjo ta žvaigždė,
Kur dangaus erdvėj spindėj,
Ir nutilęs jurių plotas,
Jos paviršius paaukuotas.

Ir ta liepa žaliaalapė,
Paslapčių daug mums pasakė,
Ten mūsų akys susitiko,
Pirmą kart tarp jos vainiko.

Dangus, žvaigždės ir jura,
Susiliejo rod's viena,
Ir dangus ir jurių plotas,
Spindančioms žvaigždėms nuklotas.

Ilgai, ilgai mes sėdėjom,
Klausēm juros ir žiurėjom,
Bet nurimęs jurių plotas,
Tyli, tyli lyg užburtas.

Štai iš jos gelmių šaltų,
Tarp sustingusių uolų,
Aukso pašvaiste skaisčia,
Užtekėjo rod's slapčia.

Ir nušvito šalta jurė,
Kur sietynai susikirė.
Stebuklinga ta pašvaistė,
Tirštą jurių miglą švaistė.

Ir vis plaukė per gelmes,
Tokias tyras ir ramias,
Suspindėj' vandens laše,
Ir skarotam vainike.

Sveika, žvaigždėlė tu vilties,
Paimk ir mus iš šios šalies.
Ir veski, veski kur pati,
Takais nežinomais riedi.
Į šalį gimtineį tėvų,
Kur atminimų tiek brangių.
Ir lyg jausmingoji lyra,
Ausyse skamba... Ta diena
Sakyk, mieloji, ar toli,
Kad grįžsim mes iš čia liudni?!

Žilvitis.

11-5-19, So. Boston.

SUŽEISTAS.

(Palei M. B. Thomas).

I.

Man galva pasviro, nuovoka pridilo,
Nusilpusiam kune nebėra jėgų,
Ir giliosios mintys užmirė, pritilo,
Lekiot nebegali ant sielos sparnų.

II.

Mes, kurie išėjom ant ginklų aštriųjų,
Kurie buvom siųsti ant tikros žūties,
Nors linkom ir kritom ant laukų plačiųjų,
Bet vis gyvensim kadir po mirties.

III.

Mes, kurie nutvinom sriautais išgriovimo,
Kuriuos augštai blaškė dumai ir žaibai,
—Nuo mirties išmokom santaikos nešimo,
Ramybės mokino mumis angelai.

IV.

Man galva pasviro, nuovoka pridilo,
Nusilpusiam kune nebėra jėgų,
Ir giliosios mintys užmirė, pritilo,
Lekiot nebegali ant sielos sparnų.

Mindaugas Širvydas.

SKRISKI, BALANDĒLI.

KRISKI, balandēli, i mylimā
[kraštā!
Neški kogreičiausia ten manāji
[raštā.
Aplankyk bakuzēlę tēvų samano-
[tā,

Lietuvos poetų jautriai apdainuotą.

Ten atrasi mano žilgalvius tėvelius,
Tenai rasi jaunas sesutes, brolelius:
Sveikink juos nuo manęs šalyj tolimoje —
Aš juos tebejaučiu širdies gilumoje!

Sveikas, senas tėve, senoji motute,
Sveiki, brangūs broleliai ir miela sesute!
Sveikos, visos draugės, draugai ir kaimynai,
Sveikos, bakuzėlės, darželiai, žolynai!

Sveiki, jūs jaunystės linksmieji takeliai,
Sveiki, apdainuoti laukuose darbeliai!
Trokščiau ašai skristi į mielą kraštelį
Ir padėti broliams išvargti vargelį.

Kad turėčiau sparnus, padangėms paukštelių
Skrisčiau aplankyti pats savų namelių,
Brangius žilgalvėlius meiliai pasveikinčiau,
Ir sesutes, brolelius saldžiai nuraminčiau.

Viso svieto žemė pasriuvo kraujuose,
Plūsta, mirksta žmonės varge, ašarose.
Vargsta mūsų tėvynė sunkiai mylimoji;
Kaip miške gegutės ten motės kukuoja!

Verkia jauna sesė — gailis broluželio!
Verkia merguzėlė gailiai bernuželio!
Oi, neverk, močiute, sunelio brangiausio,
Oi, neverk, mergele, bernelio meiliausio:

Už tėvynės laisvę jie kraują praliejo,
Už tautos teisybę ir galvą padėjo.
Šaltą jų kapelį gėlėlės dabina,
O garbės vainiką tėvynė jiems pina!

Jonas.

Chicago-10-19-19.

ILGĒSIS.

Žeme mūsų numylėta!
Jau aš tavęs pasiilgau,
Ką tik veikiu dieną, naktį
Skrustus ašaromis vilgiau.

Mielas, šventas yra kampas;
Brangi širdžiai ta bakuzė,
Nors pro sienas ir jos langus
Žiemą šaltas vėjas užė.

O kaip ten laimingas bučiau!
Paukščius ciulbančius girdėčiau,
Ir dainuot Tėvynės dainą
Siela, širdimi galėčiau.

Šventas miške, ko vaitoji?
Kuomet laužo tau krutinę
Vėjas; arba priešas taiso
Mirtį kardo ar ugninę?

Siųsk, tu, oru savo raudą, —
Linksmą lapų tą šlamėsį,
O širdyje jausiu lengva,
Kaip tavajame pavėsyj'.

Skaisti saule, kuri švieti
Ten po mieląją gimtinę!
Tu gaidink Tėvynės meilę
Į nuvargintą krutinę...

Brangios upės ir upeliai,
Ką banguojat po gimtinę!
Jūs ištryškite' ik' šiai šaliai,
Neškite' mane į Tėvynę...

Antanas.

9-7-19, St. Paul, Minn.

Šis-Tas.

ROŽĖ.

Rožės istorija siekia neatmenamų laikų. Prieš tukstančius metų ji buvo mėgiama gėle persų, arabų, graikų, rymėnų ir egiptėnų. Senovėje rožėmis puošė galvas, o vienas Rymo cezarių užtroško po rožėmis, kuriomis jį apmetė jo gerbėjai. Tas pats cezaris liepęs iškasti perkasą, pripildyti jį rožiniu vandeniu ir važinėjo tuo perkasu laivu, išpintu iš rožių ir girlandų.

Neronas kiekvienai žaismei reikalaudavo daugybės rožių, lelijų ir kitokių gėlių. Laivai buvo puošiami rožėmis taip apščiai, kad kai plaukdavo, tai visi laivai išrodydavo plaukiančių gėlių daržų. Visose Rymo gatvėse kvepėjo rožių kvapas.

Ir Egipte rožės buvo labai mėgiamos. Kleopatra kartą, Antonijaus garbei, įsakė visus takus į savo rumus iškaišyti rožėmis ir bukietais.

Vaikščiota rožėmis! Šiandien tokių dalykų įrengti nemėginama. Bet ir šiandien rožė turi senovinę rolę? Taip, tik kitais žvilgsniais. Šiandien iš jos sunkia rožinį aliejų. Milžiniškos rožių plantacijos pietinėje Prancijoje ir garsiam Kezanliko klonyje ir Rumėlijoje atneša tukstančius pelno. Neapsakomai gražūs tieji rožių laukai! Gėlė prie gėlės išrodo it kauras (divanas) ant žemės išties-tas. Galima įsivaizdinti tą skonį ir tą naudą, kurią savininkai surenka, ypatingai anglai. Rožių medžiai ilgai gyvena. Vokietijoje, Hidesheime, šalip šv. Mykolo bažnyčios yra medis, kuriam žinovai priskaito tukstantį metų. Ant jo rožės žydėjo, be abejo, ir Karolio Didžiojo laikais, tad jis daug galėtų pasakyti. Medžio kamienas visas apaugęs samanomis, o kai pavasaryje sužydi gėlės, tukstančiai rožių galvučių papuošia senus bažnyčios murus.

Rožė yra taip-pat ir meilės ženklų. Ko raudonesnė, to karštesnė ir didesnė išreiškia meilę. Balta reiškia abejojimą; geltoną įsitikėjimą. Prancijoje yra paprotis, kad

jaunikis, nusprendęs vesti, kasdien siunčia mylimajai gėlių ir pradeda nuo baltų, o baigia raudoniausiomis.

ARBATA.

Arbatinio medžio (krumo) lapai nuolat žali. Žiedai panašūs laukinėms gėlėms, balti, atskirai auganti. Tas brangus medis auga Assane, Kinijoje, Japonijoje, Ceylone, Jawoje ir ne nuo senai ir Brazilijoje. Sudziointieji lapai netenka gausingumo kvapsnyje, bet jie turi iššaukiamąjį jo stiprumą verdamuuju vandeniu.

Lapų rinkimas dideliu rupepingumu at-sibuna tris kartus metuose. Pirmas buna kovo mėnesyje. Tada surenkama smulkiusi lapeliai — dviejų arba trijų dienų senumo. Tai yra taip vadinamoji karališkoji arbata, kurios kitos šalys, kaip Europa, retai gauna. Antras rinkimas buna balandyje ir duoda rušį plačiai vartojamą Europoje. Paskutinis rinkimas seka rugsėjyje ir duoda pačią prasčiausiąją rušį.

Žalios arbatos lapai ir išvirti vis pasilieka žaliais. Surinktuosius lapus deda į virintą vandenį, pamirkę nusašina, paskui deda ant karštų skardinių, nuolat maišo, paskui, kol šilti, trina rankomis ir padaro arbatą tokioje formoje, kokioje mes gauname.

Kinuose arbatą geria nuo neatmenamų laikų. Europoje ji pradėta vartoti pusėje septynioliktojo šimtmečio. Iš Kinijos Europon kas metai išvežama arbatos apie 50,000, 000 svarų, Amerikon be abejo dar daugiau.

Geriausia yra ta arbata, kuri atvežama sausžemiu. Arbata atvežta laivais vandeniu, kad ir puikiausia sudėta, netenka daug kvapsnio ir skonio.

OPIJUMAS.

Daržų aguona turi stiebą, iš kurio nulaužus išteka baltas skystimas. Aguonos grūdai yra juodi, balti ir palši. Jie turi svaiginančių ypatybių ir jeigu kas labai daug suvalgo aguonų, apsigeria. Iš grūdų spaudžiamas aliejus, kuris yra labai gardus ir tąsyk jis jau neturi svaiginančių ypatybių. Geriausias aliejus išspaudžia iš juodųjų aguonų.

Aguonos tėvynė yra rytai, pirmiausia rytinė Indija ir Persija. Jau senovėje aguo-

nos buvo mėgiamu prieskoniu vaikams. Gru-deliais birstoma valgiai, kad jiems pridavus geresnį skonį. Iš nenokusių aguonų išsunkia-ma baltas skystimas, kuris ore tirštėja ir kietėja. Kvapas jo nemalonus. Tai yra nuodai vadinami opijumu. Retai ir mažoje kiekybėje vartojamas, jis yra vaistu. Nelaimei, žmonės juomi nuodijasi. Rytuose opijumo išdirbama už milijonus dolerių. Anglai kiniečiams opijumo parduoda už 40,000,000 dole-rių kasmet. Kiniečiai ruko opijumą mažose pypkėse, apsisvaigina jo dumais ir tokiaime svaigulyje nekartą turi malonius sapnus. Asmuo, atsidavęs opijumo intekmei, žūsta. Pradeda liesėti, nustoja energijos, atminties, o galų-gale ir proto.

Medus — "Shoothing Syrup" migdymui neramių ir verkiančių kūdikių yra švelniais nuodais. Vaikai, ramunami tuomi medumi, lieka nervingi, liesėja ir dažnai užmiega amžinu miegu. Kitos rūšies opijumą — morfiną — pavergtieji asmenys deda po savo oda, nes ji padaro jiems malonumo. Jie ardo savo sveikatą ir artina mirtį.

Taip tai opijumas, kurį arabai skaito geriausiu vaistu, kai-kuriems žmonėms ir tautoms yra nuodais, žudančiais pažangą ir sveikatą.

Kalnas.

RYTO METU.

Auštant rytui, paskendęs mintyse, keliauau maldvietės vieton. Rytuose matėsi pauksuota padangė... ir kas kartą darėsi šviesesnė ir šviesesnė.

Nepastebiamai nyko nakties tamsa. Štai pasirodė skaištus saulės spindulys. Visas linksmas, gyvas. Jo lupos prasiskėtė nusišipsant maloniai gamtą... Jis vienas, bet linksmas, šipsos patenkintas pasauliu. Apipylė jį aukso rasos lašeliais... Ir vėl leidosi tolyn, skindamas kelią padangėje. Štai pažvelgia į mišką. Atsimuša saulės spindulys į tamsiai juoduojantį mišką, kuris užgautas švelnaus vėjelio šlama, tarsi, kalbėtų rytmetinę maldą... Spindulys, vos tik keliatą žingsnių įsibriovęs miško gilumon, nepajėgia pra-

simušti sau kelio. Ir kyla jis augštytyn lyg manydamas peržengti kiton jo pusėn. Dar trupučiuką ir susilygina su medžių viršūnėmis ir neapsakomu greitumu skrenda pro linguo-jančias viršūnes ir jų šlamančius lapus į kitą pusę miško. Štai kelionė per mišką pa-baigta.

Pamatęs upelis spindulio linksmą, skais-tų veidą, jo šipsą, — sveikina jį, o spindu-lys, atsimokėdamas, teikia upeliui savo pa-veikslą. Nušvitęs upelio vanduo blizga, tarsi, deimantu apipiltas...

Pajuto ir paukštelis spindulio švelnią ranką, glostančią jo plunksnas ir išbudęs iš saldaus miego, užtraukė rytmetinę giesmę, kurios akordai plito, skrido oru.

Ir taip saulės spindulys, išbudinęs iš saldaus miego gyvybę, pasveikinęs tylų rytą, pabučiavęs gamtos grožę, neapsakomu grai-tumu vis skrido tolyn ir tolyn...

Antanas.

Ypač reikia saugotis jaunuomenei, kad jos nesukvailintų šio pasaulio žibučiai. Beveik visi pasis-maginimai tai tik lyg teatro dekoracijos. Girlando-mis ir vėluvomis papuoštos budelės, iluminacijos, trubelės, rėksmai ir t.t. — vis tai tik iškaba "džiaugsmui." Bet tikrojo džiaugsmo dažniausiai ten nėra, jis vienas vaidiniman neatėjo. Ten, kur tikrai jis pasirodys, ateina neprašytas — nieko apie save nepranešęs, savo valia ir be dekoracijos, dažnai pa-prastomis dienomis ir tai tada, kai mažiausiai jo laukiame. Džiaugsmas, tai lyg auksas Australijoj. Šen ir ten išmėtytas mažais žirniukais, labai retai dideliais gabalais.

*

Jaunystė nerimavimo, senystė ramumo amžius. Vaikas geidulingai ištisia rankes, visa, ką prieš save mato, norėtų užvaldyti. Tą pat, tik energiškiau, daro ir jaunuomenė. Jaunikaitį traukia prie savęs tas pavojingas pilkas pasaulis; į tą gi pasaulį žiuri jis per padidinančius stiklus. Iš to ir paeina, kad jauni trokšta ir ilgisi nežinomojo pasaulio; delto jie ir nerimastauja, o be ramumo nėra laimės. Senystėje gi visa tai neberupi delto, kad kraujas šaltesnis ir nėra tokio jautrumo, gyvenimo gi prityrimas pažįsta visas pasaulio tuštybes. Iš to tai ir paeina senių dvasios ramumas, kurs galima skaityti laimės dali-mi. Kuomet gi jaunas žmogus mano, kad Dievas ži-no, kokie turtai galima šiame pasaulyje rasti (by tik žinotum, kur reikia jų jieškoti), tai senis iš pri-tyrimo žino, kad vis tai niekis ir kad "visi riešutai tuščiais viduriais," nors ir kaž-kaip būtų paauksinti. Išnyko svajonės; tat šypsodamas žiuri senis į šio pasaulio tuštybes. Jis jau žino, kad gyvenimo vertė visuomet pridera nuo kančių stokos, o ne nuo nau-dojimosi smagumais.

DĒDĒS LAIŠKAI.

(*Parašē kunigas savo seserēnui.*)

Sulietuviņo Bendrutis.

NEPAKANTA.

Kā padarē kalbu sumaišymas laike Babiliono bokšto budavojimo: išblaškydamas žmonių giminę po visą pasaulį, — nepakantos evangelija tą patį butų padarius vėliaus: tiktai krauju, ašaromis bei tukstančiais žmonių gyvasčių.

Ir geriausias vadas nēra apdraustas nuo neapykantos; nei-gi asmeniška vertē gali visiškai paliuosuoti kā nuo josios nuodu.

Jeigu jau reikia neapkešti, tai neapkešk to, kā vadiname nepakanta.

Mielas Jonuti:—

Tavo draugas, kurį buvai pasikvietęs ant pietų praėjusiame sekmadienyje, sakēsi, kad jisai “visiškai nepakenčias” vieno iš savo sandraugų. Sakē, jis jaučias skaudžiai įžeistu. Jeigu tu, mielas Jonuti, gerbi ir brangini tą savo draugą, meldžiu parodyti jam šį laišką; gi jeigu taip-pat gerbi ir pat-sai save, tai skaityk jį su dome ir priimk šiuos mano patarimus į savo širdį.

Kristaus Evangelija yra tai meilės evangelija. Toji Evangelija yra viešai visiems apskatinējama po visas pasaulio šalis. Šalip Kristaus Evangelijos yra dar ir kita evangelija, butent: tamsybēs evangelija, kurią čia pavadinsiu n-e-p-a-k-a-n-t-o-s evangelija. Ši pastaroji evangelija yra nebilē: nesą ji veikiaus užsilaiko širdyje, negu yra išreiškiamo viešai lupomis. Nemažai yra tokių žmonių, kurie gerai žino nepakantos evangelijos mokslo klaidingumą, o vienok sulyg to mokslo gyvena; daug yra ir tokių, kurie nepakantos evangeliją priima per klaidą arba iš nežinojimo; bet pirmutiniai tosios evangelijos platintojai yra tai tie, kurie pasididžiuodami sakosi, buk jie nieko bendra su jąja nenori turēti.

Nepakantos evangelija randa sau vietą žmonijos istorijoj. Ji atējo pasaulin pirmoje

gentkartėje; bet tiktai su Kainu, o ne su Adamu. Tiesa, kad pirmasis žmogus nupuolē, vienok jis negalējo taip žemai nupulti, kad visai pamiršti tiesioginį Dievo rankų darbą savo asmenyje.

Tiktai du dalyku reikējo įvykdinti pasaulyje, kad nepakantos evangelija užimtų savo rolę. Pirmas iš tų dviejų dalykų yra perviršijimas-pralenkimas, o antras, tai persitikrinimas esantis pralenktu. Kad nepakantos evangelija yra galinga, tvirtina pirmasis josios vaisius pasirodęs šiame pasaulyje žmogžudystēs pavydale, ir dar-gi baisiausioje tosios piktadarystēs formoje — butent, brožudystėje.

Kartą užgimus pasaulin, nepakantos evangelija gyveno ir bujojo saumylingose vyrų karionēsē — lenktiniavimuose, bei moterų niekšystēsē, besistengiančių įtikti išlaimėtoju. Ji augo ir plētēsi po visą pasaulį it koksai maras taip, kad nei visuotinis tvanas nepajēgē josios paskandinti. Ji inėjo į arką (laivą) su Nojaus vaikais ir, kada vandeniui nuslugus laivas apsistojo, ji vėl apsigyveno jųjų tarpe ant Ararato. Kā padarē kalbų sumaišymas laike Babiliono bokšto budavojimo: išblaškydamas žmonių giminę po visą pasaulį, nepakantos evangelija tą patį butų padarius vėliaus: tiktai krauju, ašaromis bei tukstančių žmonių gyvastimis. Toji nepakantos evangelija garsųjį Trojaus miestą sunaikino, o paskiaus užsisēdo ant sprando jojo pergalėtojų, kad ir juos taip-pat nugabalijus. Ji iškeliauvo su Sesostru iš Egipto žemēs; ji išsekē paskui Aleksandrą iš Makedonijos. Ji pagamino teisingam Sokratui nuodų indelį; ji pervērē spygliu garsingo oratoriaus Cicerono liežuvį, nors tas jau ir numiręs buvo. Ji nužudē Cezarą ironijos aklybėje perverdama jo šir-

dį jojo įpėdinio kardu prie Pompėjaus stovylos. Ji uždegė gražųjį Rymo miestą josios šalininkui Neronui viešpataujant ir tąsyk paskandino visą viešpatiją keršto pašėlime.

Nepakantos evangelija surinko nesuskaitomus šventųjų kankintinių burius. Ji užmušė akmenimis pirmą kankintinį Steponą už Jeruzolimos miesto vartų; ji pagonų apaštalui Pauliui galvą nukirto prie Trijų Šaltinių; ji prikalė prie kryžiaus galva žemyn apaštalų kunigaikštį šv. Petrą ant Kapitoliaus Kalno. Ji nekaltą, dorą bei gražią, kaip Ielija, Orleano Mergelę įmetė į ugnį Roven'os turgavietėje sukurtą, ir dasileido baisiausios neteisybės nužudyme teisingojo vyro Tamo Moro ant Tower'o Kalno. Ir delkogi ne, jeigu ji išdrįso spiaudyti ant Kristaus veido Kaifo Kieme; apsunkino Jį rykštėmis, smugiais bei kryžiumi, ir, pagaliaus, daėjo prie to, kad Kalvarijos Kalnas tapo niekad nepamirštamam paminklam pasaulio istorijoje viso to, ką žmonių piktybė galėjo padaryti?

Nepakantos evangelija kartą priimta sulygina žmogų su bepročiu gyvuliu. Ji užmuša visus prakilnius jausmus žmoguje ir padaro bevaisėmis tāsias vietas jojo sieloje, kur pirmiaus geros mīntys augo. Ji užkietina žmogaus širdį link balso nulūdusių, vargšų našlaičių; ji užmigdo joje nekaltos meilės ekstazą. Ji uždaro žmogaus akis geradarystės dorai; bet plačiai atveria jāsias visam tam, kas yra biauru bei kenksminga. Ji užveria žmogaus ausis link balso geradarystės; bet atidaro jāsias atmonijimo šauksmams. Ji užgniauzia rankoje pašalpos pinigų; bet ištiesia visą delną vagystės bei žmogžudystės darbams apmokėti. Beturtis, po josios intekme, jaučiasi esąs nelaimingiausiu žmogumi pasaulyje; jam išrodo, beturtystė yra visai nelemta, niekinga. Gi turtuolis, nepakantos nuodais apsvaigintas, visoje savo puikybėje, esti taip tuščias Dievo akyse, kaip jisai išrodo turtingu žmonių akyse.

Akla neteisybė seka paskui nepakantą it šešėlis paskui kuną, kuriai nėra jokių vaistų šiame pasaulyje. Niekas taip nesuteršia gero vardo, kaip nepakanta, ir joki asmeniška vertė negali pilnai pasiliuosuoti nuo

josios nuodų. Jai pareikalavus, karalius tapo nustumtas nuo sosto po budelio ranka. Įstatų davėjas pajuto galvažudžio geležį savo krutinėje, ir gerai žinojo, kad tai buvo nepakantos evangelija, kuri įkvėpė jo nužudymą. Ramus sodietis taip-gi buvo išvilktas iš savosios bakužėlės nužudymui jo paties kuklių akyse, o mažutėliai buvo nešiojami ant durtuvų paverti. Ir kodel taip buvo? Todel, kad žmonės, turėdami galybę, priėmė tą baisią evangeliją. Buvo tai nepakantos evangelijos darbas, kada Madame Roland tapo nubausa žeglione, nors tas ir "laisvės vardan" buvo daroma.

Niekad neturėjo tvirtesnio priešo tikybinė liuosybė nei-gi valstybinė, nes nėra kito tokio viliugingo priešo, kaip nepakanta. Nepakantos evangelija beveik susyk užviešpatavo pergalėtojo širdį link pergalėto, šnibzdėdama jam į ausį, buk tai jie esąs iš geresnio molio padarytas, gi pergalėtasis esąs it dulkė po jojo kojų. Tokiu tai budu nepakanta dadeda nuodus žaizdoms bei sunkybę retėžiams.

Nepakantos evangelija taip suvedžioja ir padalina tautos piliečius, kad viena srovė arba dalis ingija spėką ir tuojaus siunčia nepakantą kitai srovei; ir dar-gi dvejopą nepakantą, butent: nuo valdytojų ir pavaldinių. Saumylystė tąsyk buna nepakantos mokslui sužiedotinė, o tironystė judviejų ainy.

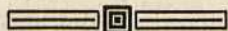
Bet užvis-blėdingiausios nepakantos evangelijos pasekmės esti tarpe draugų; nesą nepakanta užmuša visoki draugiškumą. Ji esti pragaištingiausia tiems, kurie yra parodę visų-didžiausią geradarystę. Nepakanta persekioja ir muša tuos, kuriuos turėtų labiausiai mylėti, ir neatsileizdama užpuldinėja tuos, kurie budavo geriausiai bei ištikimiausiai draugais.

Nepakantos evangelija apdengė pasaulį beviltės sparnais ir palaidojo milijonus kaip kaltų taip ir nekaltų žmonių pražuties griuvėsiuose. Todel ji yra aiškiausiu priešu Amžinos Teisybės; juk blogi darbai tik negali amžinai pasilikti neatitaisyti. Bet, nelaimė, žalia kąpo velėna pridengia milijonus skriaudų bei neteisybių, kurios reikalauja atitaisymo pereinančio žmogaus pajėga.

Taigi, del meilės Dievo, mielas Jonuti,
niekad nesakyk: n-e-a-p-k-e-n-č-i-u to arba
kito žmogaus! Buk atsargūs, kad maži nepa-
mėginai kartais nebutų pradžia nepakantos.
Jeigu jau turi ko neapkęsti, tai neapkęsk to,
ką vadiname nepakanta.

(Bus daugiau).

NEMUNUI.

EMUNE, tu upių tėve,
Žemėj mūsų Lietuvos!
Prakalbėk į širdį sunui,
Kurs nedarba del tautos.
Tu matei žilų senovėj'
Šventus darbus lietuvių!

Nes jau galva yr' prazilus
Nuo saulutės spindulių.

Tu regėjai kraują tekant
Iš krutinės pervertos,
Ir palaidojai karžygi
Giliame dugne vagos...

Apgailėdamas, išliejai
Daugel ašarų gailių.
Jos į vandenį nuplaukė
Jurių Baltijos gilių.

Verkė širdis tavo graudžiai
Laidojant juos į kapus.
Verkia graudžiai ir šiandieną,
Laukiant, kuomet jie atbus?...

Verkia Jis narsių didvyrių
Žuvusių del Lietuvos...
Išklausyk, lietuvi, verksmo
Upės-Nemuno maldos!

Jis banguodamas mums sako:
— Kviečiu sunus Lietuvos
Šventa žemė kad apgynus
Taip, kaip bočiai kitados.

Taigi drąsiai viens prie kito,
Nebijodami mirties,
Kam dar meilė link Tėvyhės
Neišgėso iš širdies,

Stokit ir sudrauskit priešą,
Nes jis žiauriai skriaudžia mus.
Todel lai nuo kardo jusų
Be garbės kovoje žus.

O po to ramybės saulė
Ant padangės užtekės...
Bangos Nemuno pro kalnus
Tyliai Baltijon tekės...

Antanas.

9-25-19, St. Paul, Minn.

KRAUTUVĖJE.

Mėsininkas: Ko nori, mažyte?

Mergaitė: Mama prašė, kad Tamsta išmainytu-
mei smulkučiais dolerį ir sakė, kad rytoj dolerį
Tamstai atiduos.

*

MOKYKLOJE.

— Dagį, kodėl šiandien vėlai mokyklon atėjai?
— Mat, mūsų laikrodis sustojo ir nežinojau ku-
ri valanda.
— Kiški, o kodėl tu pavėlavai?
— Tėvas sirgo, reikėjo pas daktarą eiti.
— Meškį, o kas tau atsitiko?
— Iš nosies kraujas bėgo, ponas mokytojau.
— O tu Ginkau, ką pasakysi?
— Aš... aš... aš...
— Ko verki?
— Nes jie viską pasakė, o man nieko nebeliko.

*

DARYK KĄ SU TOKIU.

— Ponas Krutuli, tamsta jaunas, gražus, pa-
tinki visiems, aš-gi turiu keturias dukteris, pasa-
kyk, kuri labiausia tau patinka.
— Jei prisieina buti atviru, tai pasakysiu, kad
ta, ką... ištekėjus.

*

TEISME.

— Ponas teisėjau! Daryk su manimi, ką tik no-
ri, bet mano pačią paliuosuok, nes ji nekalta.
— Tylėk! Tamstai čia kalbėti neverta. Pats eisi
kalėjiman ir tavo pati, tečiau abu busite atskiruose
kambariuose.
— Taip tai kas kita. O aš tik bijojau, kad ne-
uždarytumėte kartu.

*

YPATINGA GYDYKLA.

— Kaip-gi dabar tamsta jautiesi po pasigydy-
mo garsioje gydykloje?
— Parsivežiau viską atgal: galvos šopėjimą,
reumatizmą, — tiktai pinigai liko.

*

PER PAMOKĄ.

— Mortute, kas yra dušia?
— Tas, kas mano kune mintija ir jį valdo.
— Et, kokia negabi! Viską atsakai knygos žo-
džiais. Pasakyk savo žodžiais — kas yra dušia?
— Tai yra toks kunas, kuris mus valdo.

—= Iš Centro Raštinės. =—

Tėmykite!

Šiame "V." No. paduodame atskaitą spalių mėnesio. Delei aiškumo atskaitas duosime kiekvieną mėnesį. Reikėtų kuopoms pastebėti, ar neįvyksta klaida atskaitoje? Mes vyylimės, kad ir tos kuopos, kurios dar neprišuntė spaustuvei ir Kardui aukų, pastebėję atskaitoje kitų kuopų darbus, t.y. aukas, neatsilikis ir jos. Mes nemanome, kad rastųsi kuri kuopa, kad neišpildytų Seimo nutarimų, ypač *Kardo reikale*.

Šiame reikale išsiuntinėjame visoms kuopoms atsišaukimus. Daug kuopų radosi, kurios atsakė dešimtinėmis. Gi nuo atsilikusiųjų dar laukiame. Ligi lapkričio pirmos dienos į Kardo Fondą inėjo vos \$403.05. Tai dar, kaip matosi, daug reikia.

Kuopų raportai.

Pazadėjome kas šeši mėnesiai padaryti kuopų veikimo apžvalgą. Kviečiame visas kuopas ir tikimės, kad pabaigoje gruodžio mėnesio priduos savo pusės metų veikimo raportą.

Svarbiausia reikėtų pažymėti: a) kiek vakarų, paskaitų, prakalbų turėjo surengę; b) kiek narių prisirašė, kiek išsibraukė, kiek viso narių turi kuopa; c) kiek turto turi; d) ar turi knygyną, vakarinę mokyklą; e) ar turi jaunamečių Vyčių kuopą; g) ar prisideda prie labdarinių darbų; i) kiek aukavo spaustuvės įsteigimui? Raportai reikėtų prišūsti pabaigoje gruodžio mėnesio.

Gruodžio mėnesyje, paprastai, renkama kuopų valdybos. Centru labai reikalinga kuopų valdybų adresai, tad-gi kviečiame, kaip tik išrinksite naujas kuopų valdybas, tai pridukite Centru jų adresus. Raštininkų adresus paskelbsime organe. Taip-gi kviečiame prišūsti apskričių valdybų adresus. Apskričių valdybų reikėtų dažniau adresai garsinti organe. Ligšiol esti garsinama tik Liet.

Vyčių Chicagos Apskričio valdybos adresai. Centras pageidauja, kad ir kiti Apskričiai savo valdybų adresus priduoūt.

AUKOS GEN. ŽUKAUSKO KARDUI.

Westville, Ill. L. Vyčių 85-ta kuopa, jausdama naudingumą ir reikalingumą remti gen. Žukausko Kardo Fondą, neatsizvelgiant, ar jis bus įvykdintas, kaip Liet. Vyčių 7-sis Seimas nutarė, ar bus priimtas "Draugo" sumanymas, užtai remia visi kaip vienas ir nariai suaukojo \$17.00, kuriuos ir siunčiame Centru.

Juozas Brazaitis,

izdin.

L. Vyčių 95-tos kuopos nariai (Niagara Falls, N. Y.):

J. Žuklys — \$7.70;

Kun. L. Vaicekauskas — \$2.00;

Po 1.00: T. Laučiutė, T. Stenčius, D. Šimaitis (Shymytys)?,

V. Barkauskas, P. Valingevičius,

P. Benosis;

Smulkių .30c.

Viso ..... \$10.00.

AUKOS "VYČIO" SPAUSTUVEI.

Spalių 30, 1919 m.,

Brooklyn, N. Y.

L. Vyčių Centro Raštin.

Gerbiamasai:

Prisiunčiu čekį vertės \$13.80. Petras Tikaiža aukavo \$10.00 Vyčių spaustuvės įsteigimui, \$1.00 yra jo mokestis ir \$2.80 likę Centro Lėšos.

Su godone,

J. Lukoševičius,

Liet. Vyčių 44 kp. rašt.

Pr. Pinigus gavome.

LIETUVOS VYČIŲ CENTRO RAŠTININ-
KO FINANSINĖ ATSKAITA.

Ineigos į Organo Fondą.

Balansas iš rugsėjo mėn. 1919 m. \$1,420.01

Spalių mėnuo.

48 kuopa Springfield, Ill.	\$17.00
10 " Athol, Mass.	30.00
Bugailiutė (už klišę)	3.30
46 " Vandergrift, Pa.	3.65
46 " Vandergrift, Pa. (konst.)	3.00
33 " Montreal, Canada	3.00
96 " Dayton, Ohio	21.60
100 " Amsterdam, N. Y.	6.00
91 " Bloomfield, N. J.	9.10
3 " Philadelphia, Pa.	9.10
17 " So. Boston, Mass.	5.00
38 " Kenosha, Wis.	6.00
38 " Kenosha, Wis. (už klišę)	10.50
41 " Brooklyn, N. Y.	31.05
83 " Rockford, Ill.	8.20
83 " Rockford, Ill. (už konst.)	1.00
100 " Amsterdam, N. Y.	7.00
12 " New York, N. Y.	16.00
82 " Gary, Ind.	29.00
84 " Chicago Heights, Ill.	10.20
Vaslavas Sadauskas	1.00
32 " Kingston, Pa.	26.50
88 " Donora, Pa.	30
29 " Newark, N. J.	50.00
27 " Norwood, Mass.	18.30
3 " Philadelphia, Pa.	36.75
8 " Roseland, Ill.	25.00
43 " Grand Rapids, Mich.	25.40
A. J. Aleksis (už klišę)	5.00
V. Reklaitis "	4.00
9 " N. S. Pittsburgh, Pa.	2.20

Viso spalių mėn., 1919 m. inėjo \$424.15

Viso su poseiminiu balansu

Organo Fonde susidarė ..... \$1,844.16.

Ineigos į Spaustuvės Fondą.

(aukos)

Spalių mėn., 1919 m.

Balansas iš rugsėjo mėn.,

1919 m. \$2,827.35

46 kuopa Vandergrift, Pa.	\$20.00
11 kuopa Homstead, Pa.	105.70

A. Bardzilauskas (Paskolą dova-
nojo) .....

20.00

Ig. Ramanauskas " " .....

10.00

Ant. Tumašonis " " .....

10.00

2 kuopa Lewiston, Me. ....

10.00

" " " " Jaunamečių skyrius .....

5.00

88 kp. Donora, Pa. ....

80.00

9 kp. N. S. Pittsburgh, Pa. ....

40.00

Viso spalių mėn., 1919 inėjo aukų \$300.70

Viso su poseiminiu balansu aukų

Spaustuvės Fonde yra ..... \$3,128.05.

Kardo Fondas.

Balansas iš rugsėjo mėn., 1919 m. \$250.75

29 kuopa Newark, N. J. ....

25.55

83 " Rockford, Ill. ....

32.50

93 " Rochester, N. Y. ....

28.50

14 " Cicero, Ill. ....

10.00

Liet. Vyčių Conn. Apskritys .....

10.00

79 " Detroit, Mich. ....

35.75

9 " N. S. Pittsburgh, Pa. ....

10.00

Viso labo Kardo Fonde yra \$403.05.

V. Rukštalis,

Centro Rašt.

KODEL?

— Tamai, kodel pereitą naktį laike baliaus at-
sisakei nusiimti maską nuo veido?

— Aš neturėjau maskos ant veido.

— Ir aš taip sakiau, bet jie netikėjo.

*

MOKYKLOJE.

— Kiek žmogus turi pajautimų? — atsakys Ba-
landa.

— Keturis.

— Ne! Budris, kiek?

— Šešis.

— Sėsk! Vilkuti, atsakyk!

— Septynis.

— Žioplys! Lauk už durų!

Vilkutis visai patenkintas braukia už durų. Su-
tinka Kalta.

— Klausk! Neik, nes žilis šiandien piktas ir
klausia, kiek žmogus pajautimų turi.

— Gi penkis.

— Nating duing! Geriau nei nesirodyk! Ten kai-
kurie net ligi 8 spėjo, vis suklupo.

*

PAS GYDYTOJĄ.

Ligonis: Ponas gydytojai, kas-kartą vis jau-
čiuos blogiau. Ar nėra dėl manes nei jokios pagal-
bos!

Gydytojas (apžiūrėjęs): Nenusimink. Yra net
dvi (ligonis nudžiunga): pasveikti arba mirti.

Kas Jaunimo Veikiama.

L. VYČIŲ CONN. APSKRITIS.

Susivažiavimo Protokolas.

L. Vyčių Conn. Apskričio 10-tas susivažiavimas įvyko 19 d. spalio, 1919 m. Šv. Jurgio parapijos svetainėje, Bridgeport, Conn.

Susivažiavimas atidaryta malda. Sesioms vesti vienbalsiai išrinktas tas pats Apskričio pirmininkas B. Gauronskas, rašt. A. Pateckis.

Delegatų dalyvauja nuo 3 kuopų: iš Waterbury: B. Gauronskas, K. Sakalauskas, P. Kevėnas, S. Donaitis, V. Vasiliauskas, A. Mažeika ir A. Dulskis; iš Hartford: J. Povilonis ir A. Pateckis; iš Bridgeport: J. Blažys, J. Sovaitis ir vargon. A. Džikas. Vėliaus atsilanko ex-kareiviai Velička ir J. Šaliunas, buvęs L. Vyčių Cent. rašt. Kun. V. Karkauskas iš New Haven, prisiuntė raportą ir pinigų nuo Apskričio išvažiavimo. Raportas trumpas ir aiškus. Gryno pelno liko \$91.11.

Organizatorius B. Gauronskas išduoda raportą, kad mėginęs darbuotis kiek buvo galima, bet naujų kuopų nepavyko suorganizuoti.

Įnešta panaikinti kuopų duokles į Apskričio išda, bet, apsvarsčius, palikta pačioms kuopoms nubalsuoti iki sekančio susivažiavimo.

Įnešta suorganizuoti Conn. Apskričio keliaujanti muzikalė grupė, kas gal padarytų gyvesnį veikimą Apskričio kuopose ir atneštų nemažai naudos. Nors nemažai ir triuso reikės pridėti dėl įvykdymo to, Bridgeport vargonininkas A. Džikas ir B. Gauronskas apsiėmė suorganizuoti ir nutarė kviesti pagalbon Waterburio vargoninką p. Šiaurį.

Svarstyta kas link Gen. Žukausko kardo. Tas Seimo nutarimas užgirta, tik pageidauti, kad asmuo butų pakeistas. Kardo fondan Apskritis paaukavo \$10.00.

Skaityta laiškas nuo J. Šiaučiuo iš Bridgeport, kuriame nusiskundžia, buk vietinė kuopa neteisėtai išbraukus iš L. Vyčių. Čia pat ir asmeniškai atsilankęs aiškino si apie tai, bet vietoje neišrišta tas dalykas, o išrinkta komisija galutinam to dalyko iš-

tyrimui. Į komisiją pateko J. Šaliunas, J. A. Velička ir B. Gauronskas.

Apskričio turtas: nuo seniaus kasoje buvo ..... \$ 3.00,
nuo išvažiavimo, 19 d. spalio pelno

pribuvo 91.11,
Waterburio kp. duoklė spalio 19 d. 4.56,
Hartfordo kp. duoklė spalio 19 d. .... 1.20.

Viso ..... \$99.87.
Aukso Kardo Fondan išmokėta \$10.00,
Apskričio kasoje pasilieka ..... \$89.87.

Sekantis susirinkimas bus Waterbury, Conn.

*B. P. Gauronskas, pirm.,
A. J. Pateckis, raštin.*

— O —
AMSTERDAM, N. Y.

Sekmadienyje, lapkričio 2-ą dieną, L. Vyčių 100-ji kuopa laikė mėnesinį susirinkimą. Prisirašė keturi nauji nariai: Ant. Švegzda, Nik. Jankunas, J. F. Raila ir Sal. Vasiliauskaitė. Visi jauni, energingi. Galima tikėtis jie inėš savo naudingą dalį organizacijai ir tėvynei Lietuvai.

Į kuopos susirinkimus nariai lankosi skaitlingai. Tai yra labai gražu ir naudinga.

Žymėsime šio susirinkimo svarstymus ir nutarimus. Visų-pirma pirmin. gerb. V. Rusilas nariams pranešė, kad vakaras, rengtas spalio 19 d. š.m. pelno davė \$54.00. Visi vakaro pasisekimu patenkinti. Toliau pirmininkas perskaitė laišką nuo L. Vyčių 93-čio kuopos iš Rochester, N. Y. su gražiais linkėjimais kaip naujai susiorganizavusiai kaimynei kuopai. Linkėjimai priimta dideliu entuziazmu ir triukšmingais aploclimentais ir nutarta pasiųsti padėką 93-čiai kuopai už jos gerus jausmus ir draugiškus linkėjimus!

Skaityta atsišaukimas iš Centro kas link pirkimo Gen. Žukauskui Kardo. Užmanymas karštai užgirta ir 100-ji Amsterdamo kuopa nemano atsilikti nuo kitų kuopų aukavime šiam tikslui.

Nutarta įrengti balių, arba šokius, kaip tik pasitaikins gera proga ir tinkamas laikas. Nutarta įrengti vakarą su įvairiais pa-

marginimais. Tuo tikslu išrinkta komisija, kurios uždaviniu yra parupinti scenos veikėlių ir reikalingos medžiagos.

Nutarta kartą savaitėje tvirti literatūrinius susirinkimus. Kadangi šio vakarai yra užimti, tai tokius susirinkimus nutarta laikyti sekmadieniais 7 val. vakare pobažnytinėje svetainėje.

Kiti nutarimai be visuomeninės svarbos. Labai malonu, kad 100-ji kuopa imasi už taip prakilnių darbų, kaip tai dailės srityje ir fiziškame lavinime. Kuopa, pirmininkaujant V. Rusilui, auga ir kyla. Vos trys mėnesiai susiorganizavus, narių turi 30. Bet manome, kad trumpu laiku narių skaičius pasidvigubins. Čia yra sveiko jaunimo, kuris mato reikalingumą spiestis prie prakilnių organizacijų. Nestoka čia ir atbukėlių, kurie į Vyčius skersomis žiuri. Jiems Vyčiai labai nepatinka ir jie stengiasi įvairiais budais kenkti jų augimui ir bujojimui. Yra vilties, kad jie susipras ir prišlis prie naudingo darbo, arba dar labiau nušipę nepakantoje ir pavyde užstrigs kur užkampyje nepastebiami ir neįjaučiami. Taip įvyks, jei mes, Vyčiai, neatsižvelgdami į jų žaunas triūsime ir triūsime. Lai jie sau "dainuoja" savas dainas dieną ir naktį, o mes žengkime savo keliais.

Dabar mūsų tėvynė reikalinga kiekvieno savo sunaus pasišventimo ir darbo. Tad visi į darbą! Vyčiai, parodykite, kad mes gyvi jos sunus ir verti Vyčio vardą!

Vytis.

CHICAGO, ILL.

Jungtų spėkų koncertas.

Lapkričio 9 dieną School Hall svetainėje L. Vyčių 36 kp. ir šv. Cicilijos (šv. Kryžiaus par.) chorai jungtomis spėkomis įrengė koncertą. Vadovavo varg. V. Daukša. Jungtinis choras susidarė iš apie 100 dainininkų.

Programas buvo platus ir įvairus, pačių gražiausių lietuviškų ir svetimtaučių dainos ir muzikos dalykų. Chorui įspudingai pavyko dainos: "Jau slavai sukilo," "Karvelėli mėlynasis," "Lėk sakalėli," "Pasakyk mylimas krašte;" mergaičių choras puikiai dainavo P. Lincke's "Glow warm," publikai maldaujant dainavo ir kitą dainą lygiu gražumu. Dueta "Skambančios stygos" dainavo V. Daukša ir St. Žilius. Čia pasigėrėta labai gražiu p. Daukšos balsu. Ir jiedu gavo daug plojimu, ir jiedviem prisiejo duoti priedo, kuris ir-gi labai gražus buvo. Solo Morire (G. Papini) dainavo O. Stroloskaitė, o smui-

ANT. ČESNELIS ir SAL. URBONIUTĖ.

L. Vyčių 69-tos kp. (Pittsfield, Mass.) nariai ir uolūs toje kolonijoje lietuvių darbuotojai (Žiurėk žinutės iš Pittsfield, Mass.).

ka obligatto P. Atkočaitis. Į koncerto programo išpildymą ymiausią dalį įnešė dainininkė poni A. Piežynskienė. Dainavo solo St. Bacio (Luigi Arditi), dalelę iš operos Rigoletto ir solo dainuojant chorui "Inflimatus" ir mergaičių chorui (duodant priedo). Ponią A. Piežynskienę reikia priskaityti prie to nedidelio būrelio mūsų rinktinių dainininkų, kurie grožės ir išlavintais balsais puošia mūsų vakarus. Į programą inėjo p. Jakaičio vedama orkestra. Grojo "Kornevilio Varpų" muziką. Tai įvairi ir išpinta vietomis iš labai gražių melodijų. p. Jakaitis moka specialiais muzikos dalykais pagauti publikos jausmus, kaip jau ir šiaip šokiams grojimu.

Užbaigta tautos himnu.

Šį koncertą galima priskaityti prie gerųjų, kurių labai retai pasitaiko.

Viskas buvo gražu, miela... "Oi dainos-dainelės, jūs mano patieka" nenoroms tari dainiaus kūn. Vienožinskio žodžiais, išgirdęs tokių lietuvių dainų, kaip "Karvelėli." Kiek

grožės, kiek skaidraus, tyro ilgėsio jausmo! Ir kaip tad bloga, kada po tokio skaidraus-malonaus dvasios pagavimo turi tuoj susidrumsti. Tvarkos dar nėra mūsų koncertuose! Tai maži vaikai bėgioja, čiaža grindimis, tai užaugę, taip vadinami "sportai," kenkia dailos atmosferai. Ar atjausi dailę, ar apgaubs ji tave savo sparnais, kada svetainėje netik snipsčia, bet klega, kvatoja ir rankomis ploja, kad graičiau stumtūsi programas, o prasidėtų šokiai. Mat grindų pašliauzoms dailė niekis, daug smagiau mazgais susisukus po grindis pašliauzioti. Dideliu mūsų dailės mylėtojų rupeščiu turi būti, kaip apvalyti mūsų vakarus nuo neramių gaivalų, kurie gadina rimtumą ir dailės atmosferą.

O tokių koncertų teįvyksta kodažniausia!

X.

—o—
NASHUA, N. H.

Nors Lietuvos Vyčių 20-ta kuopa gerai veikia, bet kasžin kodėl į organą "Vytį" nieko nerašo. Štai kad ir 26 spalį įvyko čia L. V. N. A. Apskričio suvažiavimas, kuris puikiai pavyko. Deleгатų suvažiavo arti 30, buvo rimtų sumanymų. Viskas, be abejonės, bus paskelbta organe.

Vietiniai Vyčiai puikiai pasirodė. Svetainė buvo puikiai išpuošta įvairiausiomis spalvomis. Deleгатų pagerbimui buvo su rengta puiki vakarienė. Laike vakarienės sukta įvairių spalvų japoniškos lamos, taipgi buvo gražių kalbų ir gardaus juokelio. Buvo ir dainų.

Lapkričio 2-ą dieną buvo susirinkimas. Rimtai svarstyta kuopos reikalai. Prisirašė 6 nauji nariai. Komisijos išdavė savo raportus. Visos savo darbą varo gerai. Rengiamės prie vakaro, kuris įvyks lapkričio 23 d. parapijos naudai. Svetainė paimta šokiams, kurie įvyks gruodžio 27 d., po Kalėdų. Deleгатai išdavė raportą iš Apskričio suvažiavimo. Išrinkta du nariu organizuoti mažųjų skyrių: L. J. Nadzeika ir A. Simanaitė. Nutarta du vakaru savaitėje pašvęsti mokinties rašybos ir žaislų.

Be to, Vyčiai pildo ir Centro nutarimus. Aukavo spaustuvės naudai ir Kardui taipgi. Iš to viso matosi, kad Vyčiai puikiai darbuojasi. Kol Vyčių čia nebuvo, tai lietuviai nežinojo, kas tai yra dailė tikroje žodžio prasmeje.

Tad valio, Nashuos Vyčiai!

Levukas.

ST. LOUIS, MO.

Spalių 26 d. buvo L. Vyčių 80-tos kp. vakaras su perstatymais, dainomis, deklamacijomis ir šiaip įvairiais žaislais.

Statyta du veikalų. "Namai pragarai" puikiai roles atliko "Magdutės" p-lė P. Litmoniūtė, "Miko" Pr. Švedas. Antras veikalas "Ir aš nepaisau." Vaidino šie: "Gurglio" rolėje Pr. Ražaitis, "Gurglienės" Liud. Živaitienė, "Juozo" J. Simanavičius, "Onos" O. Mockienė, "Adelės", P. Litmoniūtė, "Kazio" A. Raškevičius, "Agurkienės" J. Stelmokaitė, "Sabienės" A. Navickaitė. Kai kurie aktorai savo roles gana puikiai vaidino.

Toliaus P. Ražaitis ir J. Simanavičius gyvai atliko dialogą. Kuopos choras vadovaujant A. Živaičiui dainavo "Kada noriu verkiau," ir "Ant Kalno karklai siubavo." Kvarjetas, susidedantis iš Liud. Živaitienės, P. Litmoniūtės, A. Živaičio, ir J. Simanavičiaus, dainavo "Vaziavau dieną." Kastė Ladišiūtė deklemavo "Laukiant pargrįžtant." Elzb. Živaičiūtė deklemavo "Už Tėvynę."

Buvo šokiai ir žaislai, skrajojanti krasa, su 3-mis dovanomis, kurių 1-ą laimėjo O. Stanevičiūtė, 2-ą Liud. Živaitienė, 3-čią O. Bartininkaitė, Vytės.

Nors tą dieną labai be pertrukio lijo, bet žmonių prisirinko gan daug, ir pelno, kurio pusė paskirta vietos parapijai, liko daug.

Jau galima pasigirti, kad L. Vyčių 80 kuopa pradeda atsistoti ant stiprių kojų, kas-kart ima smarkiau veikti Lietuvos, bažnyčios ir Organizacijos naudai. Susirinkime lapkr. 2 d. nutarė paaukauti iš savo izdo Gen. Žukausko dovanai, be to nariai sumetė \$6 dol. Nutarė du kart į metus, advente ir gavėnioje, nariams eiti prie Šv. Komunijos visiems kartu. Be to kalbėta apie pastatymą scenon didesnių veikalų, apie surengimą koncerto, ir t.t. Taip-pat narių skaitliumi kuopa vis auga, rašosi pažangesnis jaunimas. Tą dieną prisirašė trys nauji nariai: O. Bartininkaitė, lankanti augštesnę mokyklą, taip-pat besilavinanti muzikoje, Sal. Raškevičiūtė, taip-pat padoriai tėvų išauklėta, ir Leonas Lazdauskas, geras dainininkas.

Geriausią pasekmių L. Vyčių 80-tai kuopai!

Beržo Lapas.

—o—
KEWANEE, ILL.

Pagaliaus ir Kewanee's Vyčiai pagerbė savo kareivius, sugrįžusius iš Suv. Valstijų

karuomenės. Lapkričio 6 dieną tuo tikslu buvo įrengtas šeimyniškas vakaras. Šalip užkandžių buvo programos iš dainų, kalbų ir deklamacijų. Įrengime šitos pramogos daugiausia darbavosi Vyčiai M. Kvetinskaitė, L. Laukeniūtė, A. Galeckitė, M. Maršalka ir B. Norkutė. Vakaras pažymėta rimtu darbu. Iškelta sumanymas paremti gen. Žukausko Kardo Fondą. Aukojo sekantieji, po 1.00: M. Kvetinskaitė, E. Svitskiūtė, J. Venskus, K. Songaila, P. Zujus, J. Miškinis, B. Maršalka, J. Kvetinskis, V. Mikėnas, B. Kučinskas, J. Mikėnas, M. Mikėnas, J. Piliponis ir Ig. K. Dambrauskas; O. Galeckitė — 25c. Ne visi Vyčiai dalyvavo šiame vakare. Be abejo, ir kiti parems prakilnų sumanymą, o paskui vertėtų, nors ir ne iš turtingo, izdo paaukoti.

Kewanee's Vyčiai! Mes matome, kaip kitur Vyčiai darbuojasi, o mes vis ko tai laukiame. Laikas ir mums į darbą stoti.

Dalyvavęs.

— 0 —

CHICAGO, ILL.

“Sibiro Žvaigždė” scenoje.

Sekmadienyje, lapkričio 16 d. š.m. L.V. 36-ta kuopa statė scenoje trijų aktų dramą — “Sibiro Žvaigždė.” Lošimas išėjo puikiai. Svarbiausias roles lošė sekantieji: Tatarovo — J. Ziekaitis, Olgos — Z. Sakalauskiene, Grovičino — J. Šarka, Du Rocher — J. Stankus, Kazimiero — J. Žylius, Anzelmano — I. K. Sakalauskas. Tie ir visi kiti aktoriai roles atliko gerai, tad ir veikalas išėjo įspūdingai.

Patsai veikalas “Sibiro Žvaigždė” yra gražus, jausmingas ir užinteresuojantis. Tą liudija ir ramus skaitlingos publikos užsilikymas. Žiurint į tą veikalą, vaizdinasi, kaip baisiai buvo kankinami mūsų tautos vadai Sibiro tyruose, vien už tą, kad skleidė apšvietą savo viegenčių tarpe.

Pertraukoje jauna mergaitė pasakė eiles — “Malda Lietuvos Vaikelio.” Jauna deklimatorė atliko rolę gana puikiai, užtai ir antrą kartą tapo publikos iššaukta. Po lošimui p-niai Z. Sakalauskienei liko inteiktas gyvų gėlių bukietas.

Garbė Vyčiams, kad nesigaili spėkų nei laiko pašvęsti tokiems veikalams ir stengiasi labiausiai supažindinti mūsų plačiąją liaudį su tikrąją daile ir auklėti jos skonį.

Šlikas.

ŽINIŲ-ŽINELĖS.

SO. BOSTON, MASS. Lapkričio 2-ą dieną L. Vyčių 17-ta kuopa L. D. Są-gos kuopai statė veikalą — “Katriutė.” Aktoriai-mėgėjai roles išpildė puikiai. Petraukose kalbėjo p. A. Kneizis ir p. F. Virakas. Pianu skambino p-lė E. Kiburiūtė, “New England” konservatorijos mokinė. Vakaro vedėju buvo Vytis J. Glineckis, o veikalo — Z. Gurkliūtė. Dabar Vyčiai mokosi veikalą “Sniegas,” kurį statys parapijos naudai. *Vytis.* — *DU BOIS, PA.* L. Vyčių 86-ta kuopa spalį 31-ą dieną įrengė maskaradinį balių. Dalyvavusieji gražiai pasilinksmino. Vyčiai rengia si prie didelio koncerto ir perstatymo. Statysime “Ir aš nepaisau,” “Jojant į karuzę” ir daug įvairių komedijėlių. Prie kuopos prisirašė burys naujų narių: K. Černiauskaitė, M. Amšėjūtė, M. Rakauskiūtė, A. Šiupienis, J. Babarskis, J. Bagdonas, ir plačiajai visuomenei žinomas darbuotojas J. V. Kovas. Kuopa juomi džiaugiasi ir daug vilties turi dabar nuveikti. *Zigmas M. Damanskis.* — *PHILADELPHIA, PA.* Lapkričio 4-tą dieną L. Vyčių 3-čia kuopa laikė susirinkimą, kuriame nutarė paaukoti \$25.00 generolo Žukausko Kardui ir tą auką tuojaus nusiųsti Centru. Šį susirinkimą kuopon prisirašė trys nauji nariai. *Reporteris.* — *GRAND RAPIDS, MICH.* Lapkr. 12, L. Vyčių 43 kp. laikytame susirinkime vienbalsiai nutarė paaukoti iš izdo 10.00 dol. gen. Žukausko Kardo Fondan. Šį rudenį apsiavedė Vytės: E. Draugeliūtė ir M. Abromaitukė. Buvo tai veiklios iletuvaitės, abi prigulėjo prie Š.Š. Petro ir Povilo parap. choro. Pastaroji buvo atsizymėjusi artistė-lošėja. Vyčiai savo narėm linki ilgiausių metų! Nesmagu prisiminti, kad toki naudingi sumanymai pasirodė neįvykdomi, butent: “indoor baseball” ir “basket ball.” Priežastis, tai svetainės negavimas. Turiu pažymėti, kad čia lietuvių katalikiškos draugijos turi nuosavas svetaines, bet neprijaučia savo jaunuomenės prakilniems sumanymams. *J. B., koresp. PITTSFIELD, MASS.* Sekmadienyje, spalį 21-ą dieną, šv. Juozapo par. bažnyčioje kun. J. Vasiliauskas surišo moterystės ryšiais jauną Vyčių porėlę — A. Česnelį ir Salomiją Urboniūtę. Abudu jaunavedžiu yra nariu vietinės 69-tos kp.: A. Česnelis buvo jos pirmininku, dabar yra raštininku, buvo kareiviu Suv. Val. kar. Vestuvės buvo puikios. O. Vaičikoniuotė iškėlė sumanymą, kuris visiems patiko, — parinkti aukų “Vyčio” naudai. Aukojo: po 1.00: P. Repšys, J. Ramonas, A. Čokiota (?); po .50c.: J. Česnelis, P. Repšytė, P.

Vaičikonis; po .25c.: O. Vaičikoniuotė, A. Česnelis, S. Česnelienė, P. Urbonas, P. Vaičikonis; K. Urboniutė — .10c.; viso labo — \$6.10.

Jaunavedžiams ilgiausių metų!

P. Repšytė.

Nepažįstu "Vanago" redaktoriaus ir leidėjo kun. A. Janušo, bet iš "Vanago" galima spręsti, kad ir jo sąžinė taip "skaidri," kaip tasai jo leidžiamas šlamštas.

*

Du keleivių susitinka ant gatvės. Vienas pasuka vienon pusėn, antras — antron.

Pirmas (atsisukęs, sako į antrąjį): Bepročiams visuomet duodu kelią.

Antras — Tą patį ir aš darau.

"KEISTUTIS"

Sekmadienyje, lapkričio 30 dieną, L. Vyčių Chicago Apskričio Dramatiškas Skyrius West Side Auditorium svetainėje (1010 So. Racine Ave.) stato istorinį veikalą — tragediją "Keistutis."

Aktorių eilėn ineina šios pajėgos: J. Balsis, O. Janušauskaitė, J. Pivoriunas, O. Balsienė, J. Viliamas, P. Sriubas ir eilė kitų.

Pranešdami tai dailės mylėtojų domei, tikime jų atidžia ir užtikriname jų patenkinimą "Keistučio" perstatymu.

APSKRIČIO VALDYBA.

LIETUVOS VYČIŲ CENTRO VALDYBA.

Dvasiškas vadovas: *Kun. Ig. Albavičius*,
717 W. 18th St., Chicago, Ill.

Pirmininkas: *Dr. J. J. Bielskis*,
703 Fifteenth St., N. W., Washington,
D. C.

Vice-Pirmininkas: *A. Bučnis*,
407 So. Paca St., Baltimore, Md.

Raštininkas: *V. Rukštalis*,
151 Garfield Ave., Valparaiso, Ind.

Iždininkas: *P. Baltutis*,
3261 So. Halsted St., Chicago, Ill.

Iždo globėjai:

Kun. P. Čėsna,
324 Wharton St., Philad., Pa.

El. Jovaišaitė,
3259 S. Halsted St., Chicago, Ill.

Literatiškoji Komisija:

Kun. Tamoliūnas,
Pittsburgh, Pa.

Muzikas A. Aleksis,
Detroit, Mich.

Kun. M. J. Urbonas,
Du Bois, Pa.

Stud. Pr. Juras,
Webster Groves, Mo.

Moksl. A. Augustinas,
Chicago, Ill.

Redaktorius ir Administratorius:

M. Zujus,
3261 S. Halsted St., Chicago, Ill.

—O—

L. VYČIŲ CHICAGOS APSKRIČIO VALDYBOS IR KUOPŲ ADRESAI.

Apskričio Valdybos Adresai:

Ig. Sakalauskas — pirmininkas,
4031 So. Rockwell St., Chicago, Ill.

Ona Deivikaitė — raštininkė,
10731 Wabash Ave., Roseland, Ill.

S. Šimulis — iždininkas,
726 W. 18th St., Chicago, Ill.

—O—

KUOPŲ ADRESAI (Susinečimui).

4tos kuopos: *A. F. Augustinas*,
717 W. 19th St., Chicago, Ill.

5tos kuopos: *Pranas Paliulis*,
1645 Wabansia Ave., Chicago, Ill.

8tos kuopos: *Ona Deivikaitė*,
10731 Wabash Ave., Chicago, Ill.

13tos kuopos: *P. Jurgaičiūtė*,
4637 So. Paulina St., Chicago, Ill.

14tos kuopos: *A. Krenčius*,
1420 So. 48th St., Cicero, Ill.

16tos kuopos: *E. Jovaišaitė*,
3259 So. Halsted St., Chicago, Ill.

24tos kuopos: *V. Alenčiukaitė*,
2335 W. 23rd St., Chicago, Ill.

35tos kuopos: *J. Sorokas*,
12201 Emerald Ave., West Pullman, Ill.

36tos kuopos: *O. Aušraitė*,
4400 Mozart St., Chicago, Ill.

—O—

L. VYČIŲ CONN. APSKRIČIO VALDYBA.

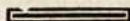
Pirmin. B. Gauronskas,
584 Highland Ave., Waterbury,
Conn.

Raštin. A. J. Pateckis,
234 Park St., Hartford, Conn.

Iždin. J. Povilonis,
34 Park St., Hartford, Conn.

Turinys "Vyčio" No. 14 {71}

I. Mainosi laikai ir žmonės. Tėvynainys.	1 pusl.
II. Svarbus sumanymas. Centro Raštininkas.	3 "
III. Lietuvos militarė misija Am. Gen. Juododis.	4 "
IV. Kalbos dalykai. Kun. J. Laukaitis.	5 "
V. Pasaulio artistas tveria Lietuvai veikalą. Al. R-kus.	11 "
VI. \$100,000.00 Lietuvai. Redakcija.	12 "
VII. Marija Magdalė. A. Tamoliunas.	13 "
VIII. Ant juros (eilės). Žilvitis.	14 "
IX. Žvėjys ir duktė (eilės). Žilvitis.	15 "
X. Atlyginimas be nuotrupos (1 v. komedija). J. V. Kovas.	16 "
XI. Jurių žvaigždė. Žilvitis.	18 "
XII. Sužeistas (eilės). Mind. Širvydas.	18 "
XIII. Skrisk, balandėli (eilės). Jonas.	19 "
XIV. Ilgėsis (eilės). Antanas.	19 "
XV. Šis-tas (rozė, arbata, opijumas). Kalnas.	20 "
XVI. Ryto metu. Antanas.	21 "
XVII. Dėdės Laiškai. Sul. Bendrutis.	22 "
XVIII. Nemunui (eilės). Antanas.	24 "
XIX. Iš Centro Raštinės. V. Rukštalis, Centro Rašt.	25 "
XX. Kas jaunimo veikiama (korespondencijos):	
1. Iš L. V. Conn. Apskričio susiv.; 2. Amsterdam, N. Y.; 3. Chicago,	
Ill.; 4. Nashua, N. H.; 5. St. Louis, Mo.; 6. Kewanee, Ill.; 7. Chicago, Ill.;	
8. Žinių-žinėlės	27 "
XXI. Valdybų adresai	31 "

Paveikslai:

1. kap. Dr. J. J. Bielskio ir O. P. Akucevičiūtės; 2. dail. Al. Van den Berghen; 3. A. Česnelio ir Sal. Urboniūtės.

"VYTIS"

3261 SO. HALSTED ST., CHICAGO, ILL.